

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНА РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА

ИЗВЕШТАЈ

**О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ПРАВИЛНОСТИ
ПОСЛОВАЊА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ ЗА 2016. ГОДИНУ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ
ОДНОСИ НА КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ СРЕДСТАВА И НА ПОСЛОВАЊЕ СА
ДРЖАВНИМ БУЏЕТОМ**

Број: 400-297/2017-07/9
Београд, 19. октобар 2017. године

САДРЖАЈ:

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	3
1. Извештај о ревизији финансијских извештаја Народне банке Србије	3
2. Извештај о ревизији правилности пословања Народне банке Србије	6
ПРИЛОГ I РЕЗИМЕ НАЛАЗА, ПРЕПОРУКА И МЕРЕ ПРЕДУЗЕТЕ У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ	7
ПРИЛОГ II НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ПРАВИЛНОСТИ ПОСЛОВАЊА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ ЗА 2016. ГОДИНУ	10
ПРИЛОГ III ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ	57

ИЗВЕШТАЈ ДРЖАВНЕ РЕВИЗОРСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

Београд
Краља Петра 12

Извештај о ревизији финансијских извештаја

Мишљење о финансијским извештајима

Извршили смо ревизију приложених финансијских извештаја Народне банке Србије за 2016. годину, који обухватају (1) Биланс стања на дан 31. децембар 2016. године; 2) Биланс успеха; 3) Извештај о осталом резултату; 4) Извештај о променама на капиталу; 5) Извештај о токовима готовине; 6) Напомене уз финансијске извештаје; 7) Статистички извештај.

По нашем мишљењу, финансијски извештаји за 2016. годину по свим материјално значајним питањима, дају истинит и објективан приказ финансијског положаја Народне банке Србије на дан 31. децембар 2016. године, као и резултате њеног пословања, промена на капиталу и токова готовине за пословну годину завршену на тај дан и припремљени су у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије.

Основ за мишљење о финансијским извештајима

Ревизију смо извршили у складу са Законом о Државној ревизорској институцији¹, Пословником Државне ревизорске институције² и Међународним стандардима врховних ревизорских институција (ISSAI). Наша одговорност, у складу са овим стандардима, је детаљније описана у делу извештаја *Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја*. Независни смо у односу на субјекта ревизије у складу са ISSAI 30 – Етички кодекс врховних ревизорских институција и Етичким кодексом за државне ревизоре и друге запослене у Државној ревизорској институцији и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу са овим кодексима. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и адекватни да нам пруже основ за наше мишљење.

Остале информације

Руководство је одговорно за остале информације. Остале информације садрже информације укључене у Годишњи извештај о пословању и резултатима рада, али не укључују финансијске извештаје и наш ревизорски извештај о њима.

Наше мишљење о финансијским извештајима не обухвата остале информације и ми не изражавамо било који облик закључка с изражавањем уверења о њима.

У вези са ревизијом финансијских извештаја, наша је одговорност да се упознамо с осталим информацијама и да размотримо да ли су оне значајно неусклађене с финансијским извештајима или нашим сазнањима стеченим у ревизији или се на други начин чини да су у значајној мери погрешно приказане. Ако, на основу извршене ревизије, закључимо да постоје значајни погрешни прикази тих осталих информација, од нас се захтева да известимо о томе. У вези са осталим информацијама, не постоје значајни погрешни прикази који би захтевали извештавање.

Одговорност руководства за финансијске извештаје

Руководство субјекта ревизије је одговорно за припрему и истинит и објективан приказ ових финансијских извештаја у складу са међународним стандардима финансијског извештавања и законом којим је уређено рачуноводство и за оне интерне контроле за које одреди да су потребне за припрему финансијских извештаја који не садрже материјално

¹ „Службени гласник РС“, бр. 101/05, 54/07 и 36/10

² „Службени гласник РС“, број 9/09

значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке.

При састављању финансијских извештаја, руководство је одговорно за процену способности субјекта ревизије да настави са пословањем у складу са начелом сталности, обелодањујући, по потреби, питања која се односе на сталност пословања и примену начела сталности пословања као рачуноводствене основе, осим ако оснивач намерава да субјект ревизије престане са пословањем, или нема другу реалну могућност осим да то уради.

Руководство је одговорно за надгледање процеса финансијског извештавања субјекта ревизије.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извештаја

Наш циљ је стицање уверавања у разумној мери о томе да финансијски извештаји, узети у целини, не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед криминалне радње или грешке, и издавање извештаја о ревизији који садржи наше мишљење. Уверавање у разумној мери означава висок ниво уверавања, али не представља гаранцију да ће ревизија спроведена у складу са ISSAI увек открити материјално погрешне исказе ако такви искази постоје. Погрешни искази могу настати услед криминалне радње или грешке и сматрају се материјално значајним ако је разумно очекивати да ће, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке корисника донете на основу ових финансијских извештаја.

Као део ревизије у складу са ISSAI, примењујемо професионално просуђивање и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Такође:

- Идентификујемо и процењујемо ризике од материјално значајних погрешних исказа у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке; осмишљавамо и обављамо ревизијске поступке као одговор на те ризике; и прибављамо довољно адекватних ревизијских доказа да обезбеде основ за мишљење ревизора. Ризик да неће бити идентификовани материјално значајни погрешни искази који су резултат криминалне радње је већи него за погрешне исказе настале услед грешке, зато што криминална радња може да укључи удруживање, фалсификовање, намерне пропусте, лажно представљање или заобилажење интерне контроле.
- Стичемо разумевање о интерним контролама које су релевантне за ревизију ради осмишљавања ревизијских поступака који су прикладни у датим околностима, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерне контроле субјекта ревизије.
- Процењујемо примењене рачуноводствене политике и у којој мери су разумне рачуноводствене процене које је извршило руководство.
- Доносимо закључак о прикладности примене начела сталности као рачуноводствене основе од стране руководства и, на основу прикупљених ревизијских доказа, да ли постоји материјална неизвесност у вези са догађајима или условима који могу да изазову значајну сумњу у погледу способности ентитета да настави са пословањем у складу са начелом сталности. Ако закључимо да постоји материјална неизвесност, дужни смо да у свом извештају скренемо пажњу на повезана обелодањивања у финансијским извештајима или, ако таква обелодањивања нису адекватна, да модификујемо своје мишљење. Наши закључци се заснивају на ревизијским доказима прикупљених до датума извештаја ревизора. Међутим, будући догађаји или услови могу за последицу да имају да ентитет престане да послује у складу са начелом сталности.

- Процењујемо укупну презентацију, структуру и садржај финансијских извештаја, укључујући обелодањивања, и да ли су у финансијским извештајима приказане трансакције и догађаји на такав начин да се постигне истинит и објективан приказ.

Саопштавамо лицима овлашћеним за управљање, између осталог, планирани обим и време ревизије и значајне ревизијске налазе, укључујући све значајне недостатке интерне контроле које смо идентификовали током ревизије.

Др Бојана Митровић

**Потпредседник
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија**

19. октобар 2017. године

Извештај о ревизији правилности пословања

Мишљење о правилности пословања

Уз ревизију финансијских извештаја Народне банке Србије за 2016. годину, извршили смо ревизију правилности пословања која обухвата испитивање активности, финансијских трансакција, информација и одлука у вези са приходима и расходима, исказаних у финансијским извештајима за 2016. годину.

По нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције, информације и одлуке у вези са приходима и расходима Народне банке Србије, по свим материјално значајним питањима, су извршене у складу са законом, другим прописима, датим овлашћењима, и за планиране сврхе.

Основ за мишљење о правилности пословања

Ревизију правилности пословања смо извршили у складу са Законом о Државној ревизорској институцији и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију правилности. Сматрамо да су ревизијски докази које смо прикупили довољни и одговарајући да пруже основ за наше мишљење.

Одговорност руководства за правилност пословања

Поред одговорности за припрему и истинит и објективан приказ, руководство субјекта ревизије је такође дужно да обезбеди да активности, финансијске трансакције, информације и одлуке исказане у финансијским извештајима буду у складу са прописима који их уређују. Ова одговорност обухвата и успостављање финансијског управљања и контроле ради обезбеђивања разумног уверавања да ће се циљеви остварити кроз пословање у складу са прописима, унутрашњим актима и уговорима.

Одговорност ревизора за ревизију правилности пословања

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извештајима, наша одговорност је и да изразимо мишљење о томе да ли је пословање субјекта ревизије, обухваћено према дефинисаним критеријумима, по свим материјално значајним питањима, усклађено са законом и другим прописима. У тачки 2. Напомена уз Извештај о ревизији наведени су прописи који су коришћени као извори критеријума. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање субјекта ревизије, обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Ова одговорност подразумева спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа да би се добило уверавање у разумној мери да ли су активности, финансијске трансакције, информације и одлуке у вези са приходима и расходима, извршене у складу са законом, другим прописима, датим овлашћењима, и за планиране сврхе. Ови поступци укључују и процену ризика од материјално значајне неусклађености са прописима.

Др Бојана Митровић

**Потпредседник
Државна ревизорска институција
Макензијева 41
11000 Београд, Србија**

19. октобар 2017. године

**РЕЗИМЕ НАЛАЗА, ПРЕПОРУКА И МЕРЕ ПРЕДУЗЕТЕ
У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ**

САДРЖАЈ:

- 1. Резиме датих препорука у ревизији финансијских извештаја.....9**
- 2. Резиме датих препорука у ревизији правилности пословања.....9**
- 3. Захтев за достављање одазивног извештаја.....9**

1. Резиме датих препорука у ревизији финансијских извештаја

ПРИОРИТЕТ 1³ (висок)

- 1) Препоручује се Народној банци Србије да спроведе заједничке активности са Министарством унутрашњих послова у циљу прикупљања података о стварном стању залиха готових производа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем залиха, лоцираних код комисионара Министарства унутрашњих послова Републике Србије. (Напомена 9.1.12. – Препорука 2).

ПРИОРИТЕТ 2⁴ (средњи)

У поступку ревизије нису дате препоруке другог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 3⁵ (низак)

У поступку ревизије нису дате препоруке трећег приоритета.

2. Резиме датих препорука у ревизији правилности пословања

ПРИОРИТЕТ 1 (висок)

- 1) Препоручује се Народној банци Србије да у циљу наплате доспелих потраживања по кредитима/зајмовима интензивира активности за упис хипотека на непокретностима у случајевима где нису успостављена средства обезбеђења, а што је експлицитно дефинисано одредбама уговора о кредитима/зајмовима. (Напомена 9.1.7. – Препорука 1).

ПРИОРИТЕТ 2 (средњи)

У поступку ревизије нису дате препоруке другог приоритета.

ПРИОРИТЕТ 3 (низак)

У поступку ревизије нису дате препоруке трећег приоритета.

3. Захтев за достављање одазивног извештаја

Субјект ревизије Народна банка Србије, Београд је, на основу члана 40. став 1. Закона о Државној ревизорској институцији, дужан да поднесе Државној ревизорској институцији писани извештај о приказивању мера исправљања (одазивни извештај) у року од 90 дана, почев од наредног дана од дана уручења овог извештаја.

³ ПРИОРИТЕТ 1 - грешке, неправилности и погрешна исказивања која указују да постоји непосредни ризик од вршења нетачних или неправилних плаћања или постоји ризик да јавна средства нису заштићена. Проблеми попут ових захтевају да руководство одмах реагује.

⁴ ПРИОРИТЕТ 2 - грешке, неправилности и погрешна исказивања које утичу на финансијске извештаје када не постоји непосредни ризик од губитка итд, али у сваком случају захтевају већу пажњу руководства. Овим проблемима се треба позабавити пре припремања наредног сета финансијских извештаја.

⁵ ПРИОРИТЕТ 3 - грешке, неправилности и погрешна исказивања која захтевају отклањање и након рока за припремање наредног сета финансијских извештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ИЗВЕШТАЈ

**О РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА И ПРАВИЛНОСТИ
ПОСЛОВАЊА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ ЗА 2016. ГОДИНУ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ
ОДНОСИ НА КОРИШЋЕЊЕ ЈАВНИХ СРЕДСТАВА И НА ПОСЛОВАЊЕ СА
ДРЖАВНИМ БУЏЕТОМ**

САДРЖАЈ

1.	Основни подаци о субјекту ревизије	12
2.	Критеријуми за ревизију правилности пословања	14
3.	Спровођење монетарне политике	14
4.	Управљање девизним резервама Народне банке Србије	17
5.	Контролна функција	23
6.	Послови Народне банке Србије за Републику Србију	25
7.	Рачуноводствени систем	26
8.	Интерна ревизија	28
9.	Позиције биланса стања	29
9.1.	Имовина.....	29
9.2.	Обавезе	38
10.	Позиције биланса успеха.....	47
10.1.	Приходи и расходи од камата (рачуни групе 70 и 60).....	47
10.2.	Приходи и расходи од накнада и провизија (рачуни групе 71 и 61).....	48
10.3.	Остале позиције биланса успеха.....	49
11.	Финансијски резултат.....	54
12.	Јавне набавке	55
13.	Потенцијалне обавезе/судски спорови.....	56
14.	Препоруке из претходне године	56

1. Основни подаци о субјекту ревизије

Народна банка Србије је своје функције обављала под називом Народна банка Југославије, као централна монетарна институција Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ) и Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ), од 1946. године све до њеног распада 1991. године. Народна банка Србије је наставила своје пословање у Београду као централна банка СФРЈ представљајући две републике претходне Југославије - Србију и Црну Гору, које су у априлу 1992. године формирале Савезну Републику Југославију. Законом о Народној банци Југославије из јуна 1993. године банка је дефинисана као једина и независна емисиона банка монетарног система. На основу Закона о спровођењу Уставне повеље Државне заједнице Србије и Црне Горе из фебруара 2003. године банка је наставила да врши своју функцију као централна банка Републике Србије, што је уређено и Законом о Народној банци Србије из јула 2003. године.

Почетак рада Народне банке Србије се везује за Привилеговану банку Краљевине Србије основану 1884. године, док назив народна банка датира из 1920. године када је основана Народна банка Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, која је 1929. године променила назив у Народну банку Краљевине Југославије.

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије и њена улога је одређена Уставом Републике Србије, Законом о Народној банци Србије⁶ и другим законом. Народна банка Србије је самостална и независна у обављању прописаних функција и подлеже надзору Народне скупштине, којој и одговара. За обавезе Народне банке Србије јемчи Република Србија, као власник целокупног капитала банке.

Основни циљ Народне банке Србије јесте постизање и одржавање стабилности цена и очување стабилности финансијског система, као и да не доводећи у питање остваривање свог основног циља, подржава спровођење економске политике Владе Републике Србије послујући у складу с начелима тржишне привреде.

Народна банка Србије утврђује и спроводи монетарну и девизну политику и управља девизним резервама, утврђује и спроводи активности и мере ради очувања и јачања стабилности финансијског система, издаје новчанице и ковани новац, управља токовима готовине, унапређује несметано функционисање платног система, а обавља и друге послове за Републику Србију не угрожавајући при том своју самосталност и независност.

Органи Народне банке Србије су: 1) Извршни одбор Народне банке Србије; 2) гувернер Народне банке Србије; 3) Савет гувернера Народне банке Србије. Извршни одбор, гувернер и директор Управе за надзор одговорни су за остваривање циљева Народне банке Србије у оквиру законом утврђених надлежности.

Извршни одбор чине гувернер, директор Управе за надзор и вицегувернери Народне банке Србије. Извршни одбор утврђује монетарну и девизну политику, као и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система, а посебно утврђује монетарну политику, политику одобравања краткорочних кредита и политику курса динара и друге инструменте и мере монетарне и девизне политике. Извршни одбор на предлог Управе за надзор доноси прописе у области контролне и надзорне функције над финансијским институцијама и одлучује о давању и одузимању финансијским институцијама дозвола за рад, односно обављање делатности.

⁶ „Службени гласник РС“, бр. 72/03, 55/04, 85/05, 44/10, 76/12, 106/12, 14/15 и 40/15 – одлука УС

Гувернер руководи пословањем Народне банке Србије и организује њен рад, спроводи одлуке Извршног одбора и Савета гувернера и доноси прописе, опште и појединачне акте из надлежности Народне банке Србије који законом нису стављени у надлежност Извршног одбора или Савета гувернера. Гувернера бира Народна скупштина Републике Србије, на шест година, са правом поновног избора.

Савет гувернера Народне банке Србије бира Народна скупштина, а чланови истог нису запослени у Народној банци Србије. Савет гувернера доноси Статут, финансијски план, усваја годишње финансијске извештаје, врши надзор над системом финансијског извештавања, управљањем ризицима, унутрашњим контролама, интерном ревизијом и над обављањем усклађености пословања у Народној банци Србије и др.

Народној скупштини ради информисања Народна банка Србије доставља програм монетарне политике за наредну годину. У вези са спровођењем монетарне политике, Народна банка Србије подноси Народној скупштини полугодишњи и годишњи извештај о монетарној политици уз образложење свих фактора који су утицали на спровођење те политике. Народној скупштини Народна банка Србије подноси годишњи извештај о свом пословању и резултатима рада, који садржи податке о остварењу циљева у обављању функција Народне банке Србије.

Гувернер Народне банке Србије може бити позван на седницу Владе, док Влада, односно надлежна министарства достављају Народној банци Србије, ради давања мишљења, нацрте закона и других прописа који су у вези с циљевима, функцијама, правима и обавезама Народне банке Србије (нацрт меморандума о буџету, економској и фискалној политици и нацрт закона којим се уређује буџет).

Министарство надлежно за послове финансија, и то најмање једном годишње, доставља Народној банци Србије писмено обавештење о планираним новим задужењима Републике у иностранству, као и о очекиваним коришћењима иностраних кредита и отплатама по тим кредитима, ради сагледавања утицаја ових задужења на утврђивање и спровођење монетарне политике.

Имовина коју Народна банка Србије користи за своје пословање је у својини Републике Србије, а састоји се од динарских и девизних краткорочних и дугорочних пласмана, девизних средстава, хартија од вредности, остале активе и имовинских права у поседу Народне банке Србије, покретних и непокретних ствари и новчаних средстава на жиро-рачуну Народне банке Србије. Република Србија је власник целокупног капитала Народне банке Србије, који чине основни капитал и посебне резерве.

До достизања износа минималног основног капитала Народне банке Србије од 10.000.000 хиљада динара, целокупна добит распоређује се у основни капитал, а после тога у посебне резерве до достизања износа ових резерви од 20.000.000 хиљада динара. После достизања прописаних износа минималног основног капитала и износа посебних резерви, добит проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви се распоређује у основни капитал и посебне резерве (33,3% и 66,7%). После достизања прописаних износа минималног основног капитала и износа посебних резерви, добит која није проистекла из курсних разлика и ревалоризационих резерви се распоређује у основни капитал (10%), посебне резерве (20%) и у буџет (70%).

Остварени губитак Народне банке Србије покрива се из посебних резерви и основног капитала изнад нивоа минималног основног капитала, а ако наведена средства нису довољна - из буџета Републике Србије или из хартија од вредности које у ту сврху, под тржишним условима, издаје Република и преноси Народној банци Србије.

2. Критеријуми за ревизију правилности пословања

Ревизија правилности пословања према Закону о Државној ревизорској институцији је испитивање финансијских трансакција и одлука у вези са приходима и расходима, ради утврђивања да ли су односне трансакције извршене у складу са законом, другим прописима, датим овлашћењима и за планиране сврхе. Прописи који су коришћени, у ревизији правилности пословања, као извори критеријума су:

- Закон о Народној банци Србије;
- Закон о раду;
- Закон о јавним набавкама;
- Закон о порезу на добит правних лица;
- Закон о рачуноводству;
- Закон о ревизији;
- Одлука о јединственој тарифи по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге;
- Одлука о обавезној резерви банака код Народне банке Србије;
- Одлука о каматним стопама које Народна банка Србије примењује у поступку спровођења монетарне политике;
- Одлука о условима и начину депоновања вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије;
- Одлука о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залог хартија од вредности.

3. Спровођење монетарне политике

Програм монетарне политике

Основни циљ монетарне политике Народне банке Србије у 2016. години био је постизање и одржавање средњорочне стабилности цена, као допринос очувању стабилности финансијског система и остваривању одрживог економског раста. Према Програму монетарне политике Народне банке Србије у 2016. години, монетарна политика се заснивала на принципима дефинисаним Меморандумом Народне банке Србије о циљању (таргетирању) инфлације као монетарној стратегији и Споразумом о циљању (таргетирању) инфлације, закљученим између Народне банке Србије и Владе Републике Србије.

Циљ монетарне политике Народне банке Србије утврђен Меморандумом Народне банке Србије о циљаним стопама инфлације до 2016. године и изражен је нумерички – као годишња процентуална промена индекса потрошачких цена и износи $4\% \pm 1,5$ п.п. С обзиром на то да је постављени циљ заснован на оцени да се у 2016. години неће остварити номинална, реална и структурна конвергенција према Европској унији постављени циљ је изнад нивоа ценовне стабилности и циљане инфлације у развијеним земљама која износи 2% или 2,5%.

Да би се циљ утврђен за инфлацију остварио на средњи рок, Програмом монетарне политике је предвиђен основни инструмент те политике - каматна стопа која се примењује у спровођењу главних операција на отвореном тржишту (референтна каматна стопа). Програм дозвољава промену висине референтне каматне стопе, али поставља услов да се то врши на доследан и предвидив начин, у складу са економским кретањима, пројекцијом инфлације и њеним утицајем на финансијску стабилност.

Народна банка Србије спроводи режим руковођено пливајућег девизног курса, а интервенције на девизном тржишту се спроводе ради смањења прекомерних краткорочних осцилација девизног курса, очувања стабилности финансијског система и одржавања адекватног нивоа девизних резерви.

Програмом монетарне политике Народне банке Србије у 2016. години, предвиђена је експанзивна монетарна политика са циљем подршке започетом економском опоравку, уз ефикаснији рефлектовање мера монетарне политике на реални сектор кроз позитивне ефекате примене Стратегије за решавање проблематичних кредита и смањење стопе обавезне резерве банака. Монетарна политика задржава досадашњи степен флексибилности и спремности на брзо реаговање на промене међународних и домаћих околности и да буде доследна у спровођењу фискалне консолидације и структурних реформи. Да би се спречило веће одступање инфлације од циља, поред инструмената монетарне политике Народна банка Србије користи и макропруденцијалне инструменте.

У 2016. години се наставља развој домаћег финансијског тржишта и спровођење стратегије динаризације, ради повећања ефикасности трансмисионог механизма монетарне политике, доприноса финансијској стабилности и смањења осетљивости на промене курса динара. У режиму циљања инфлације, ради координације монетарне и фискалне политике, Влада је обавезна да спроводи одрживу и предвидиву фискалну политику. Уколико одступање инфлације од утврђеног циља траје дуже од шест узастопних месеци Народна банка Србије обавештава Владу о разлозима тог одступања, мерама и времену потребном за враћање инфлације на утврђени оквир.

Инструменти монетарне политике

Инструменти монетарне политике које је у периоду 2014. – 2016. године користила Народна банка Србије су износили:

Табела 1:

Инструменти монетарне политике НБС за период 2014. – 2016. године

	2014. г.	2015. г.	2016. г.
Референтна каматна стопа	8,0%	4,5%	4,0%
Аукцијске репо продаје ХоВ ⁷ – укупна продаја	3.585,8 млрд дин.	1.504,7 млрд дин.	2.343,4 млрд дин.
Просечно дневно стање депонованих сред. банака	15,2 млрд дин.	45,9 млрд дин.	27,8 млрд дин.
Кредитне олакшице – дневни кредит	74,7 млрд дин.	38,0 млрд дин.	29,2 млрд дин.
Кредитне олакшице – преконоћни кредит	27,6 млрд дин.	166,4 млрд дин.	-
Обавезна резерва банака у динар. – повећ./ смањ.	13,1 млрд дин.	(12,8 млрд дин.)	2,0 млрд динара
Обавезна резерва банака у девизама – смањење	(364,8) млн EUR	(374,9) млн EUR	(79,3) млн EUR
Куповина девиза на МДТ ⁸	260,0 млн EUR	970,0 млн EUR	820,0 млн EUR
Продаја девиза на МДТ	1.880,0 млн EUR	450,0 млн EUR	980,0 млн EUR
Своп аукције девиза – своп продаја девиза од стране НБС	180,0 млн EUR	550,5 млн EUR	440,0 млн EUR
Своп аукције девиза – своп куповина девиза од стране НБС	180,0 млн EUR	550,5 млн EUR	440,0 млн EUR

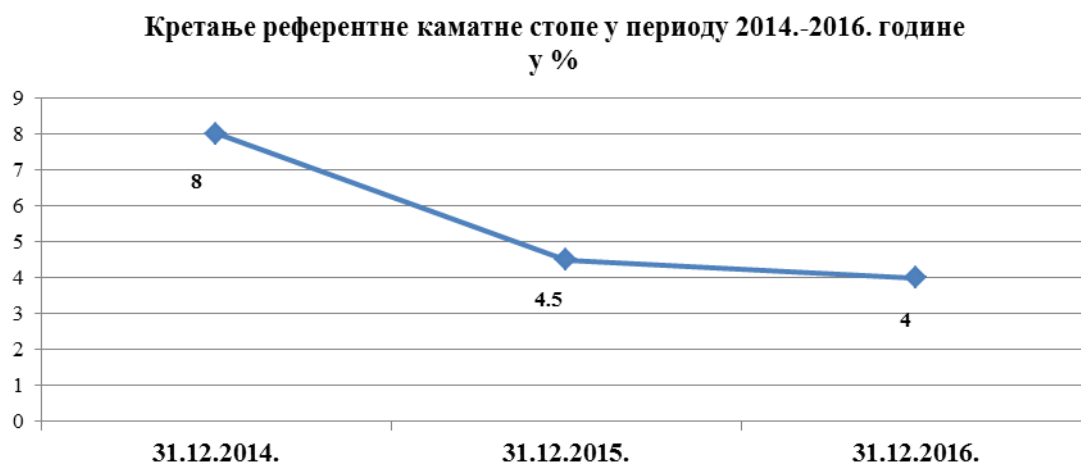
Основни инструмент монетарне политике Народне банке Србије је **референтна каматна стопа**, тј. каматна стопа која се примењује у спровођењу главних операција на отвореном тржишту. Поред референтне каматне стопе у спровођењу монетарне

⁷ хартије од вредности

⁸ међубанкарско девизно тржиште

политике Народна банка Србије користи и друге инструменте монетарног регулисања, пре свега обавезну резерву банака и операције на девизном тржишту.

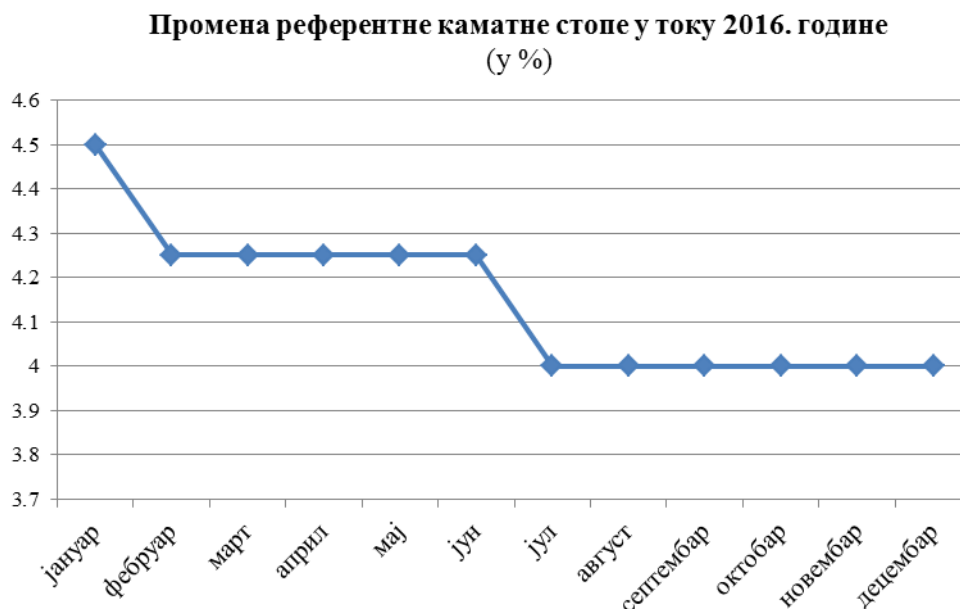
Графикон 1:

Референтна каматна стопа која је крајем претходне године (2015.) износила 4,5% и задржана је на непромењеном нивоу до другог месеца 2016. године када је смањена за 0,25 процентних поена на 4,25%, колико је износила до јула месеца 2016. године.

Одлуком о висини референтне каматне стопе Народне банке Србије од 7. јула 2016. године референтна каматна стопа утврђена је у висини од 4,0% и у наведеном проценту одржана до краја 2016. године.

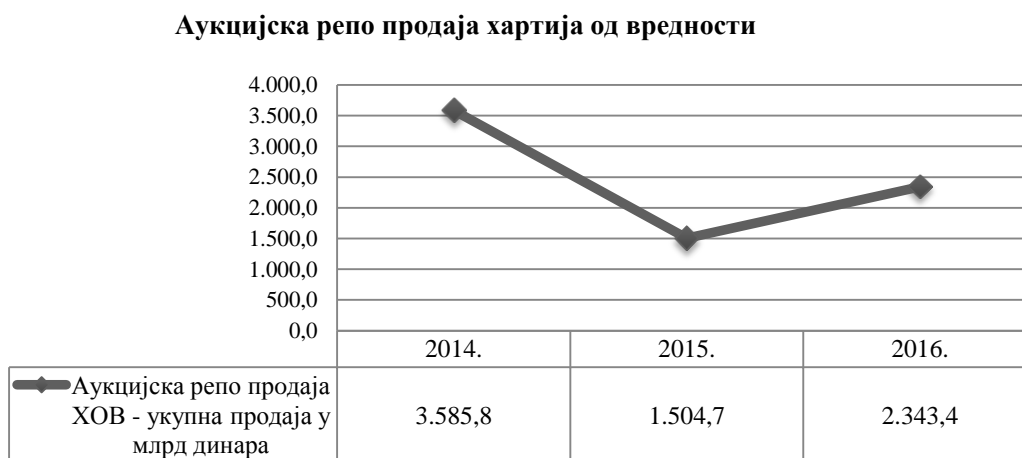
Графикон 2:

За потребе *repo* продаје у 2016. години емитована је једна серија благајничких записа Народне банке Србије у укупној номиналној вредности једне емисије од 500 млрд динара. Организоване су 52 аукцијске *repo* продаје хартија од вредности, једном

недељно, при чему је укупна продаја хартија од вредности износила 2.343,4 млрд динара, што је доста већи обим продаје у односу на 2015. годину (1.504,7 млрд динара).

Графикон 3:

Просечно дневно стање *депонованих средстава банака* код Народне банке Србије у 2016. години кретало се од минималних 13,9 млрд динара - у новембру до максималних 57,3 млрд динара у јануару. Просечно дневно стање ових средстава у 2016. години је износило 27,8 млрд динара што је мање него 2015. године (45,9 млрд динара). Банке су користиле кредитне олакшице као дневни кредит у износу од 29,2 млрд динара, док преконоћни кредити нису коришћени.

Обрачуната *обавезна резерва банака* која се издваја у динарима у 2016. години је увећана за 2,0 млрд динара, што је резултат повећања динарске основице на коју се обрачунава износ обавезне резерве која се издваја у динарима по Одлуци Извршног одбора, тако да је на крају године износила 147,3 млрд динара. Обрачуната *обавезна резерва банака* која се издваја у девизама смањена за 79,3 млн EUR и крајем године износила је 1,5 млрд евра. Такво кретање је последица смањења динарских обавеза индексираних девизном клаузулом, као и девизних обавеза с рочношћу преко две године.

Спроводећи режим руковођено пливајућег девизног курса, Народна банка Србије је на *међубанкарском девизном тржишту интервенисала* нето продајом 160,0 млн EUR, при чему је продала 980,0 млн EUR и купила 820,0 млн EUR. У 2016. години динар је номинално депрецирао према EUR за 1,5% .

У 2016. години Народна банка Србије је организовала тромесечне и двонедељне своп аукције. На тромесечним аукцијама је *своп продала* и *своп купила* по 145,0 млн EUR, док је на двонедељним аукцијама своп продала и своп купила по 295,0 млн EUR.

4. Управљање девизним резервама Народне банке Србије

Правни оквир за управљање девизним резервама

Управљање девизним резервама је једна од основних функција Народне банке Србије у складу са одредбама члана 4. Закона о Народној банци Србије. Истим законом прописана је обавеза Народне банке Србије да девизним резервама управља у складу с начелима ликвидности и сигурности.

Народна банка Србије одлучује о формирању и коришћењу девизних резерви, као и о управљању и располагању тим резервама, у складу с монетарном и девизном политиком и смерницама за управљање девизним резервама, на начин којим се доприноси несметаном испуњењу обавеза Републике Србије према иностранству. Савет гувернера Народне банке Србије доноси стратегију управљања девизним резервама, на предлог Извршног одбора Народне банке Србије.

Девизне резерве Народне банке Србије, чине:

- 1) потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству;
- 2) хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству;
- 3) специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда;
- 4) злато и други племенити метали;
- 5) ефективни страни новац.

Извршни одбор Народне банке Србије, кога чине гувернер, директор Управе за надзор и вицегувернери Народне банке Србије, утврђује монетарну и девизну политику, као и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система, а поред осталог утврђује политику управљања девизним резервама, као и смернице за управљање тим резервама (стратешке и тактичке смернице).

Смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије

1) Стратешке смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије

Извршни одбор Народне банке Србије је у току 2016. године донео Одлуку о измени и допуни Одлуке о утврђивању Стратешких смерница за управљање девизним резервама Народне банке Србије у складу са одредбама члана 14. Закона о Народној банци Србије. Стратешке смернице представљају поверљив документ означен степеном тајности „ПОВЕРЉИВО“.

Стратешке смернице се доносе на основу Стратегије управљања девизним резервама и треба да омогуће равномерну и опрезну диверзификацију тржишног, ликвидносног и кредитног ризика.

Овим смерницама су дефинисани циљеви инвестирања, стратешки бенчмарк који представља комбинацију индекса са којима ће се поредити остварени приноси портфолија Народне банке Србије, валутна структура, диверзификација ризика по различитим основима као и дурација портфолија којом се опредељује прихватљиви ниво изложености тржишном ризику.

Стратешким смерницама је дефинисан глобални оквир за инвестирање, изложеност кредитном ризику и мере заштите од кредитног ризика полазећи од општеприхваћених метода и модела. Дефинисан је минимални кредитни рејтинг за хартије од вредности у портфолију и за банке код којих се пласирају депозити. Предвиђено је такође да се структура корпе валута прилагођава структури спољног дуга једном годишње, а по потреби и чешће.

2) Тактичке смернице за управљање девизним резервама за 2016. годину

На предлог Инвестиционог комитета, Извршни одбор Народне банке Србије усвојио је Тактичке смернице за период октобар 2015. – април 2016. године, мај 2016. године –

новембар 2016. године и новембар 2016. године – мај 2017. године. Тактичке смернице представљају поверљив документ означен степеном тајности „ИНТЕРНО“.

На бази краткорочних очекивања дефинишу се Тактичке смернице, којима се одређује инвестициона тактика, валутна структура и рочност портфолија Народне банке Србије у складу са усвојеним Стратешким смерницама.

Извештавање о девизним резервама Народне банке Србије

1) Оперативно дневно извештавање

Сектор за девизне послове, Одељење за управљање ризицима и контролу ризика, свакодневно даје извештај о приносу портфолија Народне банке Србије, о структури у погледу рочности, валута, врсте активе, као и осталих параметара о усклађености инвестирања са прописаним лимитима.

2) Месечни извештаји

Месечним извештајима у вези са управљањем девизним резервама се прати да ли је улагање девизних резерви било у складу са ограничењима прописаним Стратешким и Тактичким смерницама. Те извештаје чине:

- (1) Извештај о изложености ризику портфолија Народне банке Србије
- (2) Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије

3) Извештај о изложености ризику портфолија Народне банке Србије

Месечни извештаји о изложености ризику портфолија Народне банке Србије поред осталог посебно садрже податке о контроли ризика портфолија Народне банке Србије, тржишном ризику портфолија Народне банке Србије и кредитном ризику портфолија Народне банке Србије.

У поступку ревизије утврђено је да су лимити утврђени стратешким и тактичким смерницама поштовани, како у погледу валутне структуре, врсте активе (врсте инструмената) и рочности, тако и у погледу варијабилности приноса портфолија у односу на бенчмарк.

Утврђено је такође да се контрола ризика портфолија Народне банке Србије врши континуирано, а да је управљање тржишним ризиком портфолија Народне банке Србије, који обухвата валутни ризик, ризик промене каматних стопа, а у вези са дурацијом, и мерење тржишног ризика, вршено у целој години у складу са стратешким и тактичким смерницама.

Народна банка Србије инвестира у средства која имају мали кредитни ризик: државне обвезнице (или обвезнице за које гарантује држава) највишег кредитног рејтинга и краткорочне депозите код банака са високим кредитним рејтингом. Обзиром на то да Народна банка Србије инвестира у обвезнице које имају висок кредитни рејтинг ААА до АА-, вероватноћа неизвршења обавезе издаваоца (D-default rating) је приближна нули.

Највиши степен кредитног ризика је присутан код пласмана средстава у депозите без средстава обезбеђења (колатерала). Приликом пласмана ових средстава води се рачуна да уговорне стране буду само банке са високим кредитним рејтингом: централне банке, међународне финансијске институције и банке са композитним рејтингом (Moody's и S&P) од ААА до АА-.

Пласирање девизних резерви Народне банке Србије у депозите код иностраних банака је било у складу са критеријумима и лимитима дефинисаним Стратешким смерницама.

4) Извештаји о управљању девизним резервама Народне банке Србије

Извештај о управљању девизним резервама Народне банке Србије садржи информације о управљању девизним резервама по категоријама активе и структури исте, о финансијским резултатима оствареним у извештајном периоду као и образложења и коментаре.

У поступку ревизије утврђено је да је управљање девизним резервама Народне банке Србије вршено у складу са принципима сигурности и ликвидности, да су инвестирања била у складу са усвојеним Смерницама за управљање девизним резервама, као и да је инвестирање, по износу и врсти активе, било условљено дешавањима на финансијском тржишту.

Стање и структура девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембар 2016. године

Девизне резерве Народне банке Србије су 31. децембра 2016. године износиле EUR 10.204,6 млн и биле су мање за EUR 173,4 млн у односу на крај 2015. године.

Табела 2:

Структура девизних резерви

31/12/2016	Млн EUR	у %
Хартије од вредности	6.277,9	61,5
Рачуни у иностранству	2.339,0	22,9
Ефективни страни нов ц	852,7	8,4
Злато	661,3	6,5
ММФ ⁹ – специјална права вучењ	73,7	0,7
Укупно	10.204,6	100

1) Краткорочни пласмани девизних резерви

(1) Рачуни у иностранству

По стању на дан 31. децембра 2016. године део девизних резерви у износу од EUR 2.412,7 млн, пласиран је на рачунима у иностранству (у виду преконоћних и орочених депозита, текућих и „call“ рачуна) у највећем делу код централних банака и међународних финансијских институција и код првокласних иностраних комерцијалних банака композитног кредитног рејтинга минимално AA-. Ово стање обухвата и рачун Народне банке Србије код Међународног монетарног фонда у специјалним правима вучења.

(2) Краткорочне хартије од вредности

У краткорочне ХоВ, средства су пласирана у класе активе: државне дисконтне ХоВ (*T-bills*) рока доспећа до једне године, државне купонске ХоВ рока доспећа до једне године - државне ХоВ, затим у ХоВ јавног сектора с гаранцијом државе (*Supranational, Agencis, Sovereign*) и ХоВ са квалитетним средством обезбеђења (*cover bonds*).

⁹ Међународни монетарни фонд

2) Дугорочни пласмани девизних резерви

Дугорочне пласмане девизних резерви чине ХоВ рока доспећа преко једне године, чију структуру на дан 31. децембра 2016. године чине: државне ХоВ рока доспећа од 1 до 10 година, ХоВ јавног сектора са гаранцијом државе (*Supranational, Agencies, Sovereign*) и ХоВ са квалитетним средством обезбеђења (*cover bonds*).

3) Ефективни страни новац

На дан 31. децембра 2016. године вредност укупног ефективног страног новца износила је EUR 852,7 млн (од тога је у инвестиционом портфељу EUR 580,0 млн).

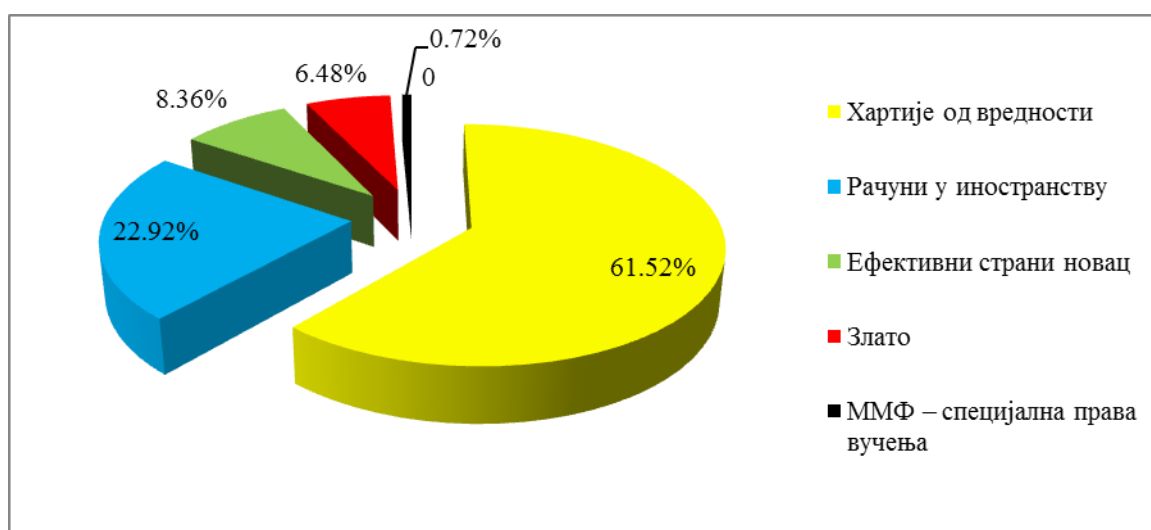
4) Злато

Народна банка Србије је на дан 31. децембра 2016. године располагала са 18,71 тоном злата у вредности EUR 661,3 млн, које се налази у трезору Народне банке Србије и у иностранству.

Цена злата на светском финансијском тржишту последњег радног дана децембра је износила 1.159,10 долара по финој унци, према “*The London Bullion Market Association – LBMA*”.

Графикон 4:

Структура девизних резерви на дан 31. децембра 2016. године

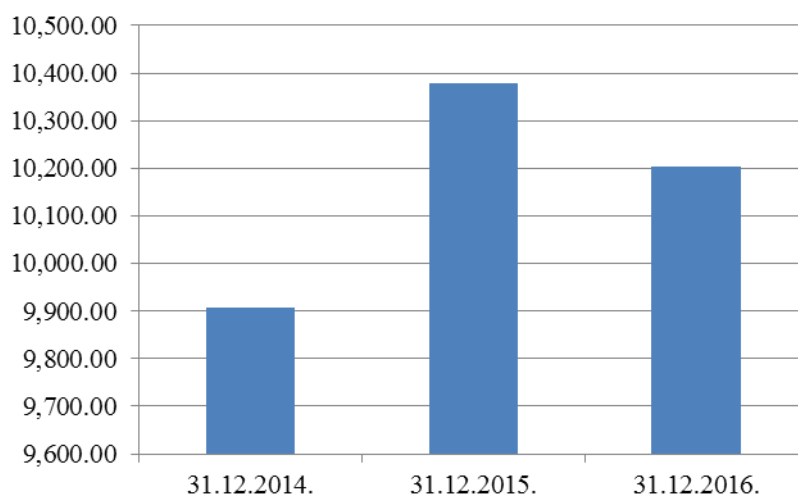

Табела 3:

Упоредни преглед стања девизних резерви Народне банке Србије
31.12.2014/2015/2016. године

	у млн EUR			
	СТАЊЕ 31.12.2014.	СТАЊЕ 31.12.2015.	СТАЊЕ 31.12.2016.	ПРОМЕНА
	1	2	3	(3-2)
Стање девизних резерви	9.907,30	10.377,97	10.204,62	(173,35)
1. Иностране хартије од вредности	6.602,90	6.919,50	6.277,95	(641,55)
2. Рачуни у иностранству	2.430,70	2.293,78	2.338,96	45,18
3. Ефективни страни новац	264,90	583,43	852,68	269,25
4. Злато	556,10	566,31	661,31	95,00
5. ММФ – специјална права вучења	52,70	14,95	73,72	58,77

Приказ стања девизних резерви за период 31.12.2014. – 31.12.2016. год.

Исказано стање девизних резерви Народне банке Србије на дан 31. децембра 2016. године, према публикованим подацима мање је за EUR 173,35 млн у односу на стање девизних резерви на дан 31. децембра 2015. године, односно веће је за EUR 297,3 млн у односу на стање девизних резерви на дан 31. децембра 2014. године.

Остварени финансијски резултат у 2016. години

Остварен је нето позитиван финансијски ефекат у 2016. години по основу инвестирања у иностране хартије од вредности у износу EUR 2,3 млн и по основу камата на девизна средства у иностранству у износу EUR 1,9 млн.

Табела 4:

Ефекат пословања са иностраним ХоВ у 2016. години
јануар – децембар 2016. г

Опис	износ у EUR		
	2016.	2015.	2014.
Ефекат продаје ХоВ	(60.342.713,58)	(35.716.323,68)	(58.832.489,74)
Приходи по купонима ХоВ	83.995.989,15	89.644.873,94	101.981.071,40
Ревалоризација	(22.318.804,50)	(57.065.559,9)	(12.492.263,09)
Разлика између камата садрж. у прод. и купљ. ХоВ	918.274,23	1.731.432,06	4.725.494,58
Нето ефекат:	2.252.745,30	(1.405.577,58)	35.381.813,15

Табела 5:

Ефекат пословања – Money Market у 2016. години
јануар – децембар 2016. г

Опис	износ у EUR		
	2016.	2015.	2014.
Камате на депозите	1.855.866,53	1.697.934,38	1.920.108,85
Камата CALL ACC ¹⁰	32.333,05	14.943,52	21.849,92
Камата на средства по виђењу	(945.950,94)	(130.398,72)	8.192,45
Камате на О/Н ¹¹ депозите код централних банака	917.929,13	368.267,15	440.337,36
Камата на рачун код ММФ – а	22.747,48	29.920,33	157.404,21
Укупно камате:	1.882.925,25	1.980.666,66	2.547.892,79

¹⁰ call account¹¹ overnight одн. преконоћни

5. Контролна функција

Контролу пословања банака и надзор над делатношћу осигурања и друштава за управљање добровољним пензијским фондовима, Народна банка Србије врши у оквиру обављања својих функција прописаних Законом о Народној банци Србије преко Управе за надзор над финансијским институцијама.

Контрола пословања банака

Народна банка Србије је као супервизор и регулатор одржавала стабилност банкарског сектора и укупног финансијског система. У 2016. години у Републици Србији је пословало 30 банака са 23.847 запослених на крају године. У већинском власништву страних акционара биле су 22 банке, са претежно приватним домаћим капиталом две банке и у већинском власништву Републике Србије шест банака.

Посредна контрола Контролом и анализом извештаја и података које банке достављају Народној банци Србије, идентификовани су главни ризици у пословању банака и њихов ризични профил. Посредна контрола је припремала редовне месечне информације и годишње анализе финансијског положаја и ризичног профила банака. Праћени су и анализирани финансијско стање и тенденције у свим банкама, а нарочито у домаћим банкама са државним власништвом. Током 2016. године спроведено је девет посредних контрола пословања банака, од чега су три контроле спровођења Закона о заштити корисника финансијских услуга¹² и шест контрола отварања и вођења рачуна нерезидента.

Непосредна контрола банака У току 2016. године извршене су 34 непосредне контроле, и то:

- шест циљаних контрола (три контроле процеса интерне процене адекватности капитала, једна контрола управљања кредитним ризиком и адекватности капитала, једна контрола управљања кредитним ризиком и адекватности капитала и контрола управљања банком и једна контрола управљања банком),
- четири контроле управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма и платног промета,
- једна контрола отварања и вођења рачуна нерезидената физичких лица,
- једна контрола спровођења одредаба закона који регулише заштиту корисника финансијских услуга и
- 22 контроле спровођења налога и мера (14 по контролама бонитета и законитости пословања са аспекта управљања ризицима, седам по контролама управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма и платног промета и једна по контроли спровођења одредаба које регулишу заштиту корисника финансијских услуга).

У вези с поступцима контроле пословања банака у 2016. години, Народна банка Србије је предузела следеће мере: упутила банкама *десет* писмених опомена; донела *девет* решења којима су банкама изречени налози и мере, *једно* решење којим су банци изречене мере ране интервенције и *четири* решења о привременој мери; поднела је против банке и одговорних лица у њој један захтев за покретање прекршајног поступка. У 2016. години закључцима је било обустављено 14 контролних поступака.

¹² „Службени гласник РС“, бр. 36/11 и 139/14

Надзор над обављањем делатности осигурања

У Републици Србији је на крају 2016. године пословало 23 друштава за осигурање. Искључиво пословима осигурања бавило се 19 друштава, а пословима реосигурања четири друштва. Искључиво животним осигурањем бавило се пет друштава, искључиво неживотним осигурањем осам, а и животним и неживотним шест друштава. У већинском страном власништву је 17 друштава за осигурање.

Годишњим планом непосредних контрола за 2016. годину, који је усвојен децембра 2015. године, било је предвиђено да се непосредна контрола пословања обави код седам субјеката надзора – пет друштава за осигурање, једног друштва за реосигурање и једног од других субјеката надзора. Поред планираних, у 2016. години извршена је и ванредна циљана контрола код једног друштва за осигурање.

Све планиране непосредне контроле започете су и спроведене у задатим временским оквирима. Контрола код три субјекта надзора подразумевала је свеобухватну контролу, код два субјекта надзора – контролу ризичних активности и код једног друштва за осигурање – контролу спровођења мера надзора. Непосредна контрола је извршена и код једне банке која има сагласност Народне банке Србије за обављање послова заступања у осигурању. За све поступке су сачињени записници о извршеној контроли, а у пет случајева и службене белешке по примедбама на записник о контроли.

Након спроведених контрола, а за поступке за које су се стекли услови, изречене су мере надзора за укупно девет субјеката надзора – пет субјеката надзора по контролама извршеним на крају 2015. и четири субјекта надзора по контролама извршеним у току 2016. године. Новчана казна је изречена према три субјекта надзора. Поред наложених мера, донета су и четири закључка о обустави поступка непосредне контроле због тога што су неправилности утврђене контролом отклоњене у току саме контроле или у року за примедбе или након спроведених мера надзора, а у једном случају због престанка обављања делатности осигурања.

Поред спровођења Годишњег плана непосредних контрола за 2016. годину, активности током 2016. године подразумевале су и контролу извештаја о спровођењу мера надзора изречених у 2015. код 13 субјеката надзора, о чему су сачињаване службене белешке.

Извршене су и две посредне контроле друштава за осигурање, од којих је једна и окончана у 2016. години и по том основу изречене су мере надзора које се јавно објављују (разрешење и суспензија чланова управе).

Надзор над обављањем делатности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима

У Републици Србији су у 2016. години пословала четири друштва која су управљала имовином седам добровољних пензијских фондова. Надзор је вршен обављањем посредне и непосредне контроле као и поступака лиценцирања.

У 2016. години израђено је решење којим се једном друштву за управљање изричу мере надзора на основу извршене непосредне контроле степена испуњења налога изречених претходним решењем Народне банке Србије из 2015. Друштву су изречена нова два налога за отклањање уочених неправилности. Крајем 2016. године отпочео је један поступак свеобухватне непосредне контроле, који је настављен и у 2017. години.

Током 2016. године издато је 12 решења о давању сагласности за избор чланова управе друштава за управљање и девет решења о давању сагласности на проспекти и скраћени

проспект добровољних пензијских фондова, као и једно решење о давању сагласности на текст, односно објављивање огласа за два добровољна пензијска фонда.

Надзор над пословањем давалаца финансијског лизинга

Народна банка Србије у оквиру својих функција прописаних Законом о Народној банци Србије, преко Управе за надзор над финансијским институцијама, врши посредан надзор над пословањем давалаца финансијског лизинга. Надзор је вршен над правилношћу и законитошћу пословања 16 давалаца финансијског лизинга, колико их је пословало у Републици Србији у 2016. години. На основу анализа података које су Народној банци Србије даваоци финансијског лизинга доставили утврђено је да није било неправилности и незаконитости, па ни према једном од њих нису предузете законом прописане мере.

Посредна и непосредна провера пружања платних услуга без дозволе Народне банке Србије

Народна банка Србије је у току 2016. године започела (на основу одредаба Закона о платним услугама¹³ и Одлуке о ближим условима и начину вршења надзора над платним институцијама, институцијама електронског новца и јавним поштанским оператором¹⁴), непосредан надзор над пословањем једне платне институције, спровела поступак посредног надзора код две платне институције у сегменту управљања ризицима из пословања преко заступника и извршила контролу извештаја које су платне институције и институција електронског новца доставиле у поступку надзора.

Окончани су поступци надзора спроведени на основу члана 182. став 1. Закона о платним услугама и тачке 4. Одлуке код три субјекта надзора због сумње да платне услуге врше без дозволе Народне банке Србије, при чему је код једног субјекта надзора утврђено да се није бавио пружањем платних услуга, а код два да су пружали платне услуге без дозволе Народне банке Србије. Ова чињеница резултирала је изрицањем одговарајућих налога и мера уз новчану казну за те субјекте. Такође, у току 2016. године спроведен је и један поступак надзора над физичким лицем које је пружало платне услуге без дозволе Народне банке Србије. Поступак је окончан уз изрицање забране даљег пружања тих услуга и новчану казну.

6. Послови Народне банке Србије за Републику Србију

Народна банка Србије може у име и за рачун Републике Србије обављати послове фискалног агента у вези са задуживањем Републике Србије у иностранству, односно послова у вези са повлачењем средстава и отплатом обавеза према иностранству, као и послове издавања дугорочних хартија од вредности које се односе на чланство Републике Србије у Међународном монетарном фонду.

Народна банка Србије не може одобравати кредите, позајмице, прекорачења по рачуну или друге видове олакшица Републици Србији и другим правним лицима чији је оснивач Република Србија, односно у којима Република Србија има контролно учешће, нити може давати гаранције за измирење обавеза тих субјеката или на други начин обезбеђивати измирење њихових обавеза, међутим, ова забрана се не односи на дневне кредите чије рокове доспећа није могуће продужавати, као ни на кредите, позајмице, прекорачења по рачуну или друге видове кредитних олакшица који се одобравају

¹³ „Службени гласник РС“, број 139/14

¹⁴ „Службени гласник РС“, број 55/15

Републици Србији за измиривање њених обавеза по основу чланства у Међународном монетарном фонду.

Народна банка Србије води систем консолидованог рачуна трезора за динарска и девизна средства, као и друге рачуне утврђене законом, и за ове послове наплаћује накнаду.

7. Рачуноводствени систем

Рачуноводствени информациони систем

Информациони систем Народне банке Србије се састоји од апликација развијених од стране Сектора за информационо комуникационе технологије НБС и апликација других добављача - Oracle eBS.

У Дирекцији за рачуноводство и финансије се користе: интерфејси оперативних евиденција према рачуноводственом систему Народне банке Србије, рачуноводствени извештајни систем, продукциони информациони систем Завода за израду новчаница и кованог новца („ПИС“), платни промет у Народној банци Србије и друге пословне апликације. Апликације које нису од спољних добављача су под директном контролом апликације за управљање и контролу приступа пословним апликацијама (АИС апликација).

Дирекција за рачуноводство и финансије користи следеће модуле у рачуноводственом софтверу Oracle eBS: GL (главна књига), AP (обавезе према добављачима), AR (потраживања од купаца) и CE (платни промет).

Рачуноводствени информациони систем генерално обезбеђује систем веза између пословних апликација организационих јединица Народне банке Србије и главне књиге, финансија и платног система по принципу једног уноса података и процеса обрада тих података. Рачуноводствени информациони систем обезбеђује извештавање о свим насталим догађајима у процесима рада и повратан увид организационих јединица Народне банке Србије у статусе догађаја након обрада података у главној књизи, финансијама и платном промету и, у реалном времену, организационим јединицама обезбеђује правремену информацију из платног промета.

Вођење рачуноводства Народне банке Србије организовано је у основној организационој јединици у чијем су делокругу рачуноводство и финансије – Дирекција за рачуноводство и финансије. Рачуноводствене послове обављају и друге организационе јединице које врше израду, пријем и контролу рачуноводствених исправа.

Пословне књиге воде се у електронском облику - коришћењем апликативног софтвера, а по потреби могу се приказати на рачунару и одштампати. Пословне књиге воде се за пословну годину која је једнака календарској. Главна књига је јединствена на нивоу Народне банке Србије и представља основ за састављање финансијских извештаја. Помоћне књиге воде Дирекција за рачуноводство и финансије као и друге организационе јединице у Народној банци Србије које врше израду, пријем и контролу рачуноводствених исправа и достављају их на књижење (апликативним софтвером или на други начин). Начин комуникације свих апликација према главној књизи је стандардизован преко посебне апликације за јединствени интерфејс – софтверско решење које омогућава пренос трансакција и налога за књижење из помоћне књиге у главну књигу.

Књижење пословних промена врши се на основу рачуноводствене исправе. Књиже се оригиналне рачуноводствене исправе, а копија може само изузетно представљати основ за књижење пословних промена. Рок за састављање, контролу, одобрење и прослеђивање на књижење рачуноводствене исправе која је сачињена у Народној банци Србије је одмах након њене израде, а најкасније три дана од дана настанка пословне промене. За рачуноводствене исправе примљене од правних и физичких лица ван Народне банке Србије тај рок је одмах по пријему, а најкасније три дана од датума пријема.

Дирекција за рачуноводство и финансије на основу примљеног детаљног описа пословне промене израђује инструкције за књижење у главној књизи, утврђује врсте трансакција за пословне промене на које се односе те инструкције и поставља моделе за књижења. Изузетно, дирекција преузима врсте трансакција из помоћне књиге за трезорско пословање и помоћне књиге за магацинско, материјално и погонско књиговодство Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер.

Интерно развијени Продукциони информациони систем Завода за израду новчаница и кованог новца („ПИС“) је 1. јула 2016. године уведен у употребу као помоћна књига за магацинско, материјално и погонско књиговодство Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер чиме је престала употреба Апликативног система Завода за израду новчаница и кованог новца (ЗИНФО), развијеног од стране Електротехничког факултета Универзитета у Београду.

Састављање и достављање финансијских извештаја

Финансијски извештаји Народне банке Србије сачињавају се у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија и Међународним рачуноводственим стандардима, односно Међународним стандардима финансијског извештавања. Народна банка Србије води пословне књиге у складу са Законом о рачуноводству¹⁵, прописима донетим на основу тог закона, професионалном регулативом, Рачуноводственим политикама и Правилником о рачуноводству Народне банке Србије.

Годишње финансијске извештаје Народне банке Србије са извештајем овлашћеног ревизора Савет доставља, ради информисања, Народној скупштини до 30. јуна наредне године.

Финансијски план

Финансијски план Народне банке Србије за 2016. годину усвојио је Савет гувернера одлуком од 24. децембра 2015. године. Финансијским планом утврђени су планирани оперативни приходи и расходи Народне банке Србије, полазећи од извршења финансијског плана за осам месеци 2015. године и пројекције извршења тог плана до краја године, пројекције општих макроекономских параметара, појединачних планова прихода и расхода организационих јединица Народне банке Србије као учесника у поступку израде финансијског плана, пројектованих трошкова зарада, накнада зарада и других примања запослених у складу са општим актима Народне банке Србије за 2016. годину, пројектоване амортизације, предлога плана набавки и др.

Систем интерних контрола

Систем интерних контрола је успостављен путем контроле исправности унетих података, увида у хронологију обављеног уноса и одговарајуће чување и коришћење података. Пре слања података из помоћних књига у главну књигу преко интерфејса,

¹⁵ „Службени гласник РС“, број 62/13

врше се одговарајуће контроле (логичке и рачунске), а уколико се постављене контроле не задовоље подаци се не шаљу. Апликативним софтвером обезбеђене су повратне информације о учитаности трансакција у интерфејс односно учитаности налога за књижење у главну књигу. Постоје контроле у апликативном софтверу уграђене при генерисању налога и контролни извештаји за анализу логичности прокњижених генерисаних налога.

Правилником о процедурама и инструкцијама уређени су начин и поступак израде процедура и инструкција које описују пословне процесе, односно одређени скуп послова као стални садржај рада једног или више извршилаца. Процедуром се описује логичка целина пословног процеса, док се инструкцијом уређују активности запосленог у току пословног процеса.

Управљање ризиком

Надзор над системом финансијског извештавања, управљања ризицима и унутрашњих контрола у Народној банци Србије, као и надзор над обављањем интерне ревизије и обављањем усклађености пословања врши Савет гувернера Народне банке Србије. Управљање ризиком је континуирани процес заснован на смањењу вероватноће наступања ризика и смањењу последица тог ризика на остварење циљева Народне банке Србије.

Процена ризика усклађености пословања обухвата процену последица које би биле проузроковане наступањем ризика, а на основу процењених последица и вероватноће наступања ризика, утврђује се висина ризика.

О контроли ризика портфолија Народне банке Србије, као и о тржишном и кредитном ризику тог портфолија, чланови Извршног одбора се редовно информишу месечним извештајима у оквиру управљања девизним резервама.

Рачуноводствене политике

Припремање, презентација и обелодањивање финансијских извештаја Народне банке Србије врши се у складу са Рачуноводственим политикама Народне банке Србије, Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) као и природом пословања Народне банке Србије.

У Напоменама уз финансијске извештаје Народне банке Србије за 2016. годину, наведене су информације о основама за састављање финансијских извештаја и о специфичним рачуноводственим политикама коришћеним у складу са МРС 1 - Презентација финансијских извештаја. Народна банка Србије је централна банка Републике Србије, а обелодањене рачуноводствене политике су сагласне природи њеног пословања.

8. Интерна ревизија

Послови интерне ревизије организовани су у складу са одредбама Правилника о интерној ревизији Народне банке Србије и у складу са годишњим планом, сходно члану 42. Статута Народне банке Србије и члану 13. Правилника о интерној ревизији Народне банке Србије.

Интерна ревизија је у 2016. години :

- 1) издала укупно 17 извештаја о обављеним редовним ревизијама, од чега се четири извештаја односе на ревизије из Годишњег плана за 2015. годину, док

шест ревизија које су предвиђене усвојеним Годишњим планом о обављању интерне ревизије у Народној банци Србије нису извршене током 2016. године.

- 2) извршила 29 сагледавања степена примене препорука из раније издатих извештаја о обављеним ревизијама, којима је проверено да ли су раније дате препоруке примењене, делимично примењене или нису примењене и
- 3) извршила остале активности дефинисане усвојеним Годишњим планом о обављању интерне ревизије у Народној банци Србије за 2016. годину:
 - (1) анализу усаглашености података о стању нето девизних резерви Народне банке Србије за потребе Међународног монетарног фонда (редовна тромесечна активност);
 - (2) праћење реализације пројекта „Софтвер за унапређење праћења производње у Заводу за израду новчаница и кованог новца и др.

9. Позиције биланса стања

9.1. Имовина

9.1.1. Готовина и текући рачуни код банака (рачуни групе 00 (осим 002), 026, 05 (осим 052, 054 и одговарајућег дела 059), 086, 197, 297 и одговарајући делови рачуна 009, 029, 089, 199 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Готовина и текући рачуни код банака	202.213.819	127.120.152
Жиро рачун	14.671.588	3.061.116
Готовина у благајни	23	46
Девизни рачуни	83.216.220	53.993.126
Готовина у благајни у инострану валути	<u>105.302.635</u>	<u>70.997.272</u>
Свега:	203.190.466	128.051.560
Исправка вредности:		
девизних рачуна код страних банака	(974.935)	(929.781)
девизних рачуна код домаћих банака	<u>(1.712)</u>	<u>(1.627)</u>
Свега:	(976.647)	(931.408)

9.1.2. Злато и остали племенити метали (група рачуна 07)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Злато и остали племенити метали	82.555.050	69.629.745
Депозит код банке у иностранству	4.392.811	3.823.385
Златне полуге	77.261.041	65.053.521
Сребро	678.188	548.115
Платина	223.010	204.724

Злато и остали племенити метали исказани у износу од 82.555.050 хиљада динара односе се на депозит у злату код банке у иностранству у износу од 4.392.811 хиљада динара, златне полуге у вредности од 77.261.041 хиљада динара и остале племените метале у износу од 901.198 хиљада динара.

У 2016. години по уговорима закљученим са РТБ Бор – Група, Рударско-топионичарски басен Бор, д.о.о., Бор набављено је 46 златних полула укупне тежине од око 577 кг. Вредност набављеног злата је утврђивана на основу тржишне цене злата изражене у USD обрачунате као просек преподневне и послеподневне цене злата на Лондонској берзи (LBMA – London Bullion Market Association), и то на дан који претходи дану испоруке златних полула и испоручене количине злата.

9.1.3. Депозити (011, део 020, део 028, 061, део 080, део 088, 11, део 190, део 191, 21, део 290, део 291 и одговарајући делови рачуна 019, 029, 069, 089, 199 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Депозити	206.672.592	225.987.945
Орочени депозити у иностраној валути	209.698.361	228.947.272
Остали депозити	19.740	20.436
Разграничена активна камата по диспонибилним ороченим депозитима у иностраној валути	95.584	45.894
Свега:	209.813.685	229.013.602
Исправка вредности:		
орочених депозита у иностраној валути	(3.141.093)	(3.025.657)

Орочени депозити у иностраној валути односе се на краткорочне орочене депозите код банака у иностранству и call депозите који немају прецизиран рок доспећа. Депозити су орочени у оригиналној валути USD и EUR, а код одређених депозита у CAD и другим страним валутама. Извршена исправка вредности се односи на орочени депозит у USD 3.805.736 или 445.786 хиљада динара и у USD 23.010.201 или 2.695.307 хиљада динара.

Остали депозити исказани у износу од 19.740 хиљада динара односе се на камату на депозите на стамбене кредите у износу од 13 хиљада динара и остале депозите за стамбену изградњу у износу од 19.727 хиљада динара.

9.1.4. Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању (рачуни 120, 125, 150, 155, 220 и 225)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	775.159.641	841.623.792
Валутни свопови	7.046	31.817
Купонске обвезнице – номинална вредност	733.191.222	751.131.809
Одступање од номиналне вредности	9.279.027	10.671.066
Камата која се односи на будуће обрачунске периоде	3.464.364	5.262.319
Дисконтне хартије од вредности	29.217.982	74.526.781

Од укупног износа од 775.159.641 хиљада динара део се односи на номиналну вредност купонских хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у иностраној валути, од чега у EUR 3.515.500.000 или 434.066.871 хиљада динара, а преостали део је у USD, CAD и GBP у укупном износу од 299.124.351 хиљада динара. Позитивно одступање од номиналне вредности купонских хартија од вредности износи 9.279.027 хиљада динара, тако да је са каматом која се односи на будуће обрачунске периоде у износу од 3.464.364

хиљада динара, укупна вредност купонских хартија од вредности 745.934.613 хиљада динара.

Преостала вредност хартија од вредности у износу од 29.217.982 хиљада динара се односи на дисконтне хартије од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у страниој валути у износу од USD 249.437.891,67.

9.1.5. Финансијска средства расположива за продају - рачуни 122, 152, 222 и одговарајући делови рачуна 129, 159 и 229

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Финансијска средства расположива за продају	10.735.222	10.337.918
Учешћа у капиталу у динарима:		
Recreatours д.о.о., Београд	229.498	229.498
Остало	513	554
Учешћа у капиталу у страниој валути:		
Банка за међународна поравнања (BIS), Базел	10.734.678	10.107.924
S.W.I.F.T. srl - Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (Удружење за светске међубанкарске финансијске комуникације)	531	442
Свега:	10.965.220	10.338.418
Исправка вредности:		
Осталих учешћа у капиталу у динарима	(229.998)	(500)

9.1.6. Финансијска средства која се држе до доспећа - рачуни 124, 154, 224 и одговарајући делови рачуна 129, 159 и 229

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Финансијска средства која се држе до доспећа	2.877.822	-
Хартије од вредности које се држе до доспећа:		
Благајнички записи, обвезнице и менице домаћих банака у стечају и ликвидацији	664.205	665.430
Благајнички записи и обвезнице у динарима	2.611.620	-
Благајнички записи и обвезнице у страниој валути	266.202	-
Свега:	3.542.027	665.430
Исправка вредности:		
Благајнички записи, обвезнице и менице домаћих банака у стечају и ликвидацији	(664.205)	(665.430)

Благајнички записи и обвезнице у динарима у износу од 2.611.620 хиљада динара и благајнички записи и обвезнице у страниој валути у износу од 266.202 хиљада динара се у целини односе на дужничке хартије од вредности чији је издавалац Република Србија, које је банка стекла наплатом, а не непосредном куповином. Рокови доспећа ових хартија од вредности су 2017. и 2018. година.

9.1.7. Кредити и пласмани (002, 012, 013, део 020, део 028, 052, 062, 063, део 080, део 088, 10, 153, 157, 16, део 190, део 191, 20, 26, део 290, део 291, 493 и 593 као одбитне ставке и одговарајући делови рачуна 009, 019, 029, 059, 069, 089, 159, 199 и 299)

	31.12.2016.	у 000 динара 31.12.2015.
Кредити и пласмани	1.261.628	1.267.937
Кредити банкама у стечају и ликвидацији	438.053	486.016
Кредити пословним банкама	590.441	560.759
Кредити из примарне емисије	956.639	1.026.798
Стамбени кредити запосленима	685.711	717.967
Остали пласмани	<u>129.581</u>	<u>-</u>
Свега:	2.800.425	2.791.540
Исправка вредности:		
кредити банкама у стечају и ликвидацији	(438.053)	(486.016)
кредити из примарне емисије	(956.639)	(1.026.798)
стамбени кредити запосленима	(14.524)	(10.789)
остали пласмани	(129.581)	-
Свега:	(1.538.797)	(1.523.603)

Стамбени кредити

Стање потраживања за стамбене кредите на дан 31. децембар 2016. године износило је 685.711 хиљада динара, од чега се на потраживања за обрачунату законску затезну камату у складу са одредбама уговора о кредитима/зајмовима (за укупно 114 кредита/зајма) односи 3.166 хиљада динара.

Одлуком о образовању Комисије за поступање по уговорима о зајму/кредиту које је Народна банка Србије закључила са корисницима тих зајмова/кредита, а који не извршавају уредно уговорне обавезе од 1. августа 2016. године образована је Комисија са циљем да:

- прикупи и анализира расположиву документацију која се односи на уговоре о зајму/кредиту које су корисници тих кредита/зајмова закључили са Народном банком Србије ради решавања својих стамбених питања;
- утврди чињенично стање у вези са наведеним уговорима;
- предложи правне радње за поступање по наведеним уговорима у циљу наплате спорних потраживања.

Комисија је на седници одржаној 27. децембра 2016. године констатовала да су предузете одређене мере за наплату доспелих неизмирених потраживања и то тако што је одређени број дужника извршио уплату по претходно упућеним опоменама (28 дужника), одређени број дужника измирио све доспеле неизмирене обавезе (16 дужника), утужено је четири корисника кредита/зајма, у три случаја је направљен споразум отплате.

Успостављање инструмената обезбеђења плаћања

Дирекција за опште послове Народне банке Србије покренула је иницијативу за упис хипотека на непокретностима корисника зајмова/кредита што је резултирало уписом хипотека од стране одређеног боја (два) корисника зајма/кредита у току 2016. године, међутим у највећем броју случајева корисници зајмова/кредита нису били у

могућности да упишу хипотеку на предметну непокретност из различитих разлога, а највише из разлога што су надлежне службе Републичког геодетског завода (катастри) исказале став да Народна банка Србије упише наведене хипотеке, што до окончања спровођења постука ревизије није учињено.

Препорука 1:

Препоручује се Народној банци Србије да у циљу наплате доспелих потраживања по кредитима/зајмовима интензивира активности за упис хипотека на непокретностима у случајевима где нису успостављена средства обезбеђења, а што је експлицитно дефинисано одредбама уговора о кредитима/зајмовима.

Исправка вредности потраживања за стамбене кредите/зајмове запосленима извршена је у укупном износу од 14.524 хиљада динара, и то:

- 1) за потраживања по основу кредита/зајмова у износу од 11.560 хиљада динара и
- 2) за укупан износ обрачунате затезне камате у износу од 2.964 хиљада динара.

Кредити из примарне емисије

Потраживање по кредитима из примарне емисије на дан 31. децембар 2016. године износе 956.639 хиљада динара и чине укупан износ потраживања по Уговорима Г. бр. 132, Г. бр. 299 и Г. бр. 840 од Републике Србије и Републике Црне Горе.

За кредите из примарне емисије по основу наведених уговора извршена је исправка вредности у целости. Потраживања по кредитима из примарне емисије су на дан 31. децембра 2015. године износила 1.026.798 хиљада динара, а до смањења на дан 31. децембар 2016. године у износу од 70.159 хиљада динара је дошло услед отплате обавеза по основу старе девизне штедње.

Преко рачуна кредита из примарне емисије евидентиран је промет у току 2016. године у укупном износу од 29.240.000 хиљада динара који се односи на кредите за одржавање дневне ликвидности на бази залогe ХоВ. Наведене кредите Народна банка Србије, као кредитне олакшице, одобрава пословним банкама на основу захтева банке и закљученог уговора, а банке га користе као дневни кредит за одржавање ликвидности (*intraday credit*) на који банка не плаћа Народној банци Србије камату; или као преконоћни кредит (*overnight credit*), на који банка плаћа камату обрачунату у висини референтне каматне стопе увећане за одређени број процентних поена, сагласно Одлуци о каматним стопама које Народна банка Србије примењује у поступку спровођења монетарне политике. Ова Одлука је у 2016. години мењана у два наврата, тако да је, сагласно изменама Одлуке, камата на преконоћни кредит у 2016. години била утврђена у висини референтне каматне стопе увећане за: 2 процентна поена - до 10. фебруара 2016. године; 1,75 процентних поена – од 11. фебруара до 6. јула 2016. године; 1,50 процентних поена – од 7 јула 2016. године.

У току 2016. године банке су користиле наведене кредитне олакшице у складу са Одлуком о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залогe хартија од вредности¹⁶ и Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залогe хартија од вредности¹⁷.

Кредити пословним банкама

У оквиру позиције кредита пословним банкама евидентиран је кредит по Уговору Г. бр. 126 од 26. фебруара 2008. године у износу од 590.441 хиљада динара. Кредит по

¹⁶ "Службени гласник РС", бр. 52/2008, 40/2010, 3/2011 и 18/2011 и 34/2013

¹⁷ "Службени гласник РС", бр. 52/2008 и 41/2013

уговору Г.бр. 126 представља износ девизног потраживања од USD 5.040.675,00 који је истовремено исказан као потраживање Народне банке Србије од Српске банке а.д. Београд - за исплаћену динарску противвредност; али и као обавеза Народне банке Србије према Српској банци а.д. Београд - по основу задржаног депозита.

Остали пласмани

Остали пласмани се у целости односе на потраживање од Рударско топионичарског басена Бор, д.о.о. Бор, по Унапред припремљеном плану реорганизације (УППР), у износу од 10% укупно пријављеног потраживања Народне банке Србије, односно 129.581 хиљада динара. За наведено потраживање извршена је исправка вредности у целости.

9.1.8. Чланска квота у Међународном монетарном фонду и средства у специјалним правима вучења (рачуни 054, 083, 24, 298 и одговарајући делови рачуна 059, 089 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Чланска квота у ММФ и средства у специјал. правима вучења	112.236.035	73.934.754
Чланска квота код Међународног монетарног фонда	103.110.374	72.099.697
Активна временска разграничења у иностраној валути	22.655	16.489
Девизни рачун - Међународни монетарни фонд	9.103.006	1.818.568

Чланска квота Републике Србије у Међународном монетарном фонду је 10. фебруара 2016. године повећана за 40% (са XDR 467.700.000 на XDR 654.800.000) односно за XDR 187.100.000 од чега 25% (износ од XDR 46.775.000) у EUR док је 75% (износ од XDR 140.325.000) у динарској противвредности измирено на терет постојеће некамотоносне и непреносиве обвезнице.

Закључком Владе Републике Србије од 22. децембра 2011. године је дата сагласност за предложено повећање квоте Републике Србије у складу са Резолуцијом Одбора гувернера Међународног монетарног фонда број 66-2 о 14. општој ревизији квота и реформи Одбора извршних директора Међународног монетарног фонда. Учешће Републике Србије у укупним квотама Међународног монетарног фонда је после наведених промена смањено са 0,219% на 0,137%. Повећање квоте увећава обим средстава Међународног монетарног фонда расположивих за подршку у случају платно-билансних потреба.

Од укупног износа уписане чланске квоте код Међународног монетарног фонда уплате у XDR и у злату израженом у XDR износе укупно XDR 161.112.430 што је 24,60% уписане чланске квоте. Амандманом II из 1978. године предвиђено је да се 25% уписане квоте уплаћује у XDR или конвертибилној валути док се 75% уписане квоте уплаћује у националној валути.

Износ од 9.103.006 хиљада динара се односи на стање девизних рачуна Републике Србије код Међународног монетарног фонда и то на рачун специјалних права вучења у износу од 1.737.417 хиљада динара односно XDR 11.033.427 и на рачун резервне транше у износу од 7.365.589 хиљада динара односно XDR 46.775.000.

Табела 6:

Промена чланске квоте Републике Србије у Међународном монетарном фонду¹⁸

Важи од датума	Квота
14. децембар 1992.	223.500.000
20. децембар 2000.	467.700.000
10. фебруар 2016.	654.800.000

износ у XDR

9.1.9. Нематеријална улагања (рачуни групе 33)

	31.12.2016.	31.12.2015.
Нематеријална улагања	77.144	132.720
Лиценце и софтвер	2.027.689	2.025.839
Исправка вредности	(1.950.545)	(1.893.119)

у 000 динара

9.1.10. Некретнине, постројења и опрема (рачуни групе 34)

	Земљиште	Грађевин. објекти	Опрема	Остала ОС	ОС у припреми	Укупно
<i>Набавна вредност</i>						
Почетно стање 1. јануара 2015. год.	2.825.701	55.028.182	9.271.377	250.561	11.078	67.386.899
Нове набавке					1.189.372	1.189.372
Пренос са инвестиција у току		55.814	1.135.651	1.518	(1.192.983)	-
Ревалоризација –позит./негат. ефекти				5.794		5.794
Продаја, пренос, расходов. и мањкови		(7.856)	(102.108)	(215)		(110.179)
Вишак и накнадно укњижена средства		10.418	858	2.045		13.321
Остало		(3.371)	3.647	(300)	3.611	3.587
Стање 31. децембар 2015. године	2.825.701	55.083.187	10.309.425	259.403	11.078	68.488.794
<i>Исправка вредности</i>						
Почетно стање 1. јануара 2015. год.		38.924.836	5.789.085	20.575		44.734.496
Амортизација		1.100.982	489.951	1.022		1.591.955
Продаја, пренос, расходов. и мањкови		(3.276)	(102.001)	(216)		(105.493)
Остало		(1.186)	1.186			-
Стање 31. децембар 2015. године		40.021.356	6.178.221	21.381		46.220.958
<i>Садашња вредност</i>						
31. 12. 2015. године	2.825.701	15.061.831	4.131.204	238.022	11.078	22.267.836
<i>Набавна вредност</i>						
Почетно стање 1. јануара 2016. год.	2.825.701	55.083.187	10.309.425	259.403	11.078	68.488.794
Нове набавке					731.958	731.958
Пренос са инвестиција у току		39.752	655.425	3.358	(698.535)	-
Продаја, пренос, расходов. и мањкови		(13.762)	(106.772)	(372)		(120.906)
Вишак и накнадно укњижена средства			735			735
Остало		16			(112)	(96)
Стање 31. децембар 2016. године	2.825.701	55.109.193	10.858.813	262.389	44.389	69.100.485
<i>Исправка вредности</i>						
Почетно стање 1. јануара 2016. Год.		40.021.356	6.178.221	21.381		46.220.958
Амортизација		1.101.502	471.642	1.137		1.574.281
Продаја, пренос, расходов. и мањкови		(3.601)	(104.753)	(372)		(108.726)
Остало						-
Стање 31. децембар 2016. године		41.119.257	6.545.110	22.146		47.686.513
<i>Садашња вредност</i>						
31. 12. 2016. године	2.825.701	13.989.936	4.313.703	240.243	44.389	21.413.972

¹⁸ Извор – сајт Међународног монетарног фонда

9.1.11. Инвестиционе некретнине (рачуни групе 35)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Инвестиционе некретнине	467.609	467.609
Инвестиционе некретнине	467.609	467.609

9.1.12. Остала средства (021, 022, 024, 027, 03 (осим 034 и одговарајућег дела 039), 081, 082, 084, 087, 09, 134, 192, 194, 195, 234, 292, 294, 295, 30, 38 и одговарајући делови рачуна 029, 089, 139, 199, 239 и 299)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Остала средства	3.971.720	3.879.348
Остала потраживања у динарима	225.223	223.650
Остала потраживања у иностраној валути	3.571.224	4.518.490
Потраживања за камату и др.у динарима	352.808	351.528
Потраживања за камату и др. у иностраној валути	88.650	62.236
Активна временска разграничења у динарима	53.311	56.739
Активна временска разграничења у иностраној валути	25.557	4.474
Залихе	<u>3.506.414</u>	<u>3.459.973</u>
Свега:	7.823.187	8.677.090
Исправка вредности:		
осталих потраживања у динарима	(19.887)	(28.215)
осталих потраживања у иностраној валути	(3.560.131)	(4.505.182)
потраживања за камату и др.у динарима	(143.117)	(139.942)
потраживања за камату и др. у иностраној валути	(57.080)	(54.476)
активних временских разграничења у динарима	(6.470)	(6.469)
залиха	<u>(64.782)</u>	<u>(63.458)</u>
Свега:	(3.851.467)	(4.797.742)

Остала потраживања у динарима у укупном износу од 225.223 хиљада динара се највећим делом односе на потраживања по основу зајма за огрев, зимницу и уџбенике у износу од 93.811 хиљада динара, потраживања по основу датих аванса за трајна улагања и обртна средства у износу од 49.750 хиљада динара, потраживања по основу комисионе продаје у Заводу за израду новчаница и кованог новца, Топчидер у износу од 39.368 хиљада динара и др.

Остала потраживања у иностраној валути су укупно исказана у износу од 3.571.224 хиљада динара и односе се на:

- део потраживања по основу 200.000 гр злата у износу од 873.031 хиљада динара од Холдинга Рударско металуршко хемијски комбинат Трепча а.д., Звечан (по цени за грам злата – цена за златне полуге на дан 31. децембар 2016. године, The London Bullion Market Association). Наведена потраживања потичу из 1996. и 1997. године и за њих је у целини извршена исправка вредности у ранијим годинама;
- преостали износ осталих потраживања у иностраној валути чине потраживања по основу опљачканог ЕСН-а¹⁹ у износу од 153.658 хиљада динара, потраживања

¹⁹ ефективни страни новац

по основу куповине девиза од Београдске банке а.д. Београд – у стечају у износу од 2.281.818 хиљада динара, потраживања по основу продатог ефективног страног новца од Југобанке а.д. Београд – у стечају у износу од 175.703 хиљада динара и др.

Потраживања за камату и др. у динарима од укупно исказаног износа од 352.808 хиљада динара највећи део чине потраживања по основу продаје производа и услуга Завода за израду новчаница и кованог новца у износу од 200.975 хиљада динара. У структури потраживања по основу продаје готових производа највеће учешће имају потраживања од Министарства унутрашњих послова у износу од 100.102 хиљада динара (за исте је извршена исправка вредности у износу од 90.523 хиљада динара). Преостали износ потраживања за камату и др. у динарима чине потраживања по основу Одлуке о јединственој тарифи Народне банке Србије по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге²⁰ у износу од 104.514 хиљада динара и др.

Потраживања за камату и др. у страниј валути имају следећу структуру:

- потраживања за душло наплаћене провизије са посебног рачуна у износу од 44.387 хиљада динара (за исте је извршена исправка вредности у целини);
- потраживања по основу продаје готових производа и услуга ЗИН-а²¹ у износу од 25.391 хиљада динара и др.

Залихе (3.506.414 хиљада динара) имају следећу структуру:

	у 000 динара	
	2016.	2015.
Материјал	1.420.553	1.484.547
Резервни делови	215.769	177.172
Пригодни ковани новац и комерцијална паковања готовог новца	163.976	166.193
Злато и сребро које није непосредно уновчиво	587.108	587.108
Недовршена производња	305.820	289.398
Полупроизводи	188.674	131.226
Готови производи	379.023	330.599
Остало	245.491	293.730
Укупно:	3.506.414	3.459.973

1) Стање залиха недовршене производње по попису

Вредност залиха недовршене производње по попису са стањем на дан 31. децембар 2016. године у износу од 305.820 хиљада динара утврђена је по радним налозима и укључује директне трошкове рада и материјала, опште фиксне и опште варијабилне трошкове. Количинско стање недовршених производа утврђено је као разлика планираних количина по радном налогу и количина предатих у магацин. Обрачун производње од 1. јула 2016. године врши се у ПИС апликацији аутоматским преузимањем трошкова из главне књиге у погонско књиговодство.

2) Стање залиха полупроизвода и готових производа по попису

Вредност залиха полупроизвода и готових производа по попису са стањем на дан 31. децембар 2016. године износи 567.697 хиљада динара.

Залихе готових производа обухватају: трезор готових производа, магацин комисионара Министарства унутрашњих послова, трезор персонализације и др.

²⁰ „Службени гласник РС“, бр. 43/11, 85/11, 49/12, 57/12, 67/12, 98/12, 43/13, 80/13, 17/14, 27/14, 62/14, 125/14, 51/15, 61/15, 71/15, 78/15, 29/2016, 54/2016, 76/2016, 85/2016

²¹ Завод за израду новчаница и кованог новца

3) Комисиона продаја производа Завода за израду новчаница и кованог новца – преко Министарства унутрашњих послова

У циљу спровођења пописа залиха готових производа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем залиха, лоцираних код комисионара Министарства унутрашњих послова Републике Србије (у даљем тексту – МУП), Народна банка Србије – Завод за израду новчаница и кованог новца – Топчидер и надлежни представници МУП-а одржали су састанак 24. фебруара 2017. године. На састанку је констатовано да је прикупљање података о стању залиха ЗИН-а у комисионој продаји МУП-а у току и да ће се по пријему и формирању Извештаја о стању залиха о томе обавестити представници ЗИН-а. Такође, истакнуто је да је апликативно праћење реализације образаца које је уведено 1. јуна 2016. године у потпуности заживело и да је тај сегмент пословања ажуран, али и даље постоји проблем у формирању стања код образаца који су примљени пре апликативне евиденције и где постоји принцип ручног уношења стања. Сходно договору са овог састанка, МУП је 2. марта 2017. године ЗИН-у доставио имејлом прелиминарно апликативно стање пописа новчаних образаца у МУП-у на дан 31. децембра 2016. године, након чега ће се спровести анализа стања и усаглашавање са књиговодственим стањем пописа у магацину комисионара МУП-а на дан 31. децембра 2016. године. До дана сачињавања Извештаја о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2016. годину није извршено усаглашавање стања магацина комисионара Министарства унутрашњих послова у пословним књигама Народне банке Србије са пописаним стањем новчаних образаца у МУП-у на дан 31. децембар 2016. године. Имајући у виду све претходно наведено сматрамо да је препорука Државне ревизорске институције дата у Извештају о ревизији финансијских извештаја и правилности пословања Народне банке Србије за 2015. годину у поступку реализације.

Ризик

Пропуштање да се пописом утврди стварно стање залиха образаца идентификационих докумената, регистарских таблица и регистрационих налепница у магацину комисионара – Министарства унутрашњих послова указује на присутан ризик од могућег неовлашћеног коришћења ових образаца.

Препорука 2:

Препоручује се Народној банци Србије да спроведе заједничке активности са Министарством унутрашњих послова у циљу прикупљања података о стварном стању залиха готових производа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем залиха, лоцираних код комисионара Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

9.2. Обавезе

9.2.1. Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању (рачуни 411, 416, 511, 516 и део 414)

Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању износе 5.433 хиљада динара и односе се на промену фер вредности деривата намењених трговању – своп куповину и своп продају девиза, које се вреднују по фер вредности у складу са МРС 39 – Финансијски инструменти: признавање и одмеравање.

9.2.2. Депозити и остале обавезе према банкама и другим финансијским организацијама (део 40, део 420, део 421, део 490, део 50, део 520, део 521, део 590, део 193 и део 293 као одбитне ставке (ССКР – СС шифра 1 (без шифре 17), шифра 70, делови шифара 71 и 74))

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Депозити и остале обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	496.486.485	518.301.660
Трансакциони депозити у динарима	194.535.719	155.818.172
Трансакциони депозити у иностраној валути	221.288.994	228.134.777
Остали депозити у динарима	40.916.067	95.848.563
Остали депозити у иностраној валути	316.659	1.513.195
Кредити по репо трансакцијама	33.810.819	30.604.349
Примљени кредити у иностраној валути	5.027.786	5.821.845
Остале финансијске обавезе	590.441	560.759

Трансакциони депозити у динарима

Трансакциони депозити у динарима исказани су у укупном износу од 194.535.719 хиљада динара и односе се на:

- обавезну резерву банака у динарима, средства на жиро рачунима банака и камату на издвојену обавезну резерву у динарима, у износу од 179.863.586 хиљада динара
- централне депозите – рачуне НБС 980 у износу од 14.671.588 хиљада динара и
- остале трансакционе депозите у укупном износу од 545 хиљада динара.

Обавезну резерву банака у динарима банке су дужне да обрачунавају и издвајају у динарима на свој жиро рачун, у складу са Одлуком о обавезној резерви банака код Народне банке Србије²² и Упутством за спровођење Одлуке о обавезној резерви банака код Народне банке Србије²³, за обрачунски период од 18. дана у месецу до 17. дана наредног месеца.

Народна банка Србије плаћа банкама камату на износ оствареног просечног дневног стања издвојене динарске обавезне резерве у обрачунском периоду када не прелази износ обрачунате динарске обавезне резерве, за све дане обрачунског периода по каматној стопи предвиђеној Одлуком о каматним стопама које Народна банка Србије примењује у поступку спровођења монетарне политике²⁴. Од укупног износа од 179.863.586 хиљада динара обавезну резерву банака у динарима и слободна средства на жиро рачунима банака чини износ од 179.763.310 хиљада динара, док се преостали износ од 100.276 хиљада динара односи на разграничену камату.

Трансакциони депозити у иностраној валути

Трансакциони депозити у иностраној валути исказани су у укупном износу од 221.288.994 хиљада динара и односе се на:

- обавезну девизну резерву банака у износу од 211.912.508 хиљада динара, који се односи на 29 банака које су закључно са 31. децембром 2016. године имале обавезу обрачунавања и издвајања девизне резерве, и

²² „Службени гласник РС“ бр. 3/2011, 31/2012, 57/2012, 78/2012, 87/2012, 107/2012, 62/2013, 125/2014, 135/2014, 4/2015, 78/2015 и 102/2015

²³ „Службени гласник РС“, бр. 8/2011, 43/2011, 57/2012, 65/2013, 118/2013, 127/2014 и 141/2014

²⁴ „Службени гласник РС“, бр. 45/2011, 98/2012, 125/2014, 42/2015, 61/2015, 86/2015, 93/2015, 11/2016 и 61/2016

- остале трансакционе депозите у укупном износу од 9.376.486 хиљада динара.

Обавезну девизну резерву банака банке су дужне да обрачунавају и издвајају у еврима на девизне рачуне Народне банке Србије у складу са Одлуком о обавезној резерви банака код Народне банке Србије. На износ обрачунате и издвојене девизне резерве банака Народна банка Србије не обрачунава и не плаћа банкама камату.

Остале трансакционе депозите у укупном износу од 9.376.486 хиљада динара чине депозити банака у иностраној валути у износу од 9.127.807 хиљада динара, депозити Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности у износу од 246.945 хиљада динара и остали депозити у укупном износу 1.734 хиљада динара.

Остали депозити у динарима

Остали депозити у динарима износе 40.916.067 хиљада динара, а чине их:

- депозити по основу вишкова ликвидних средстава у износу од 6.912.870 хиљада динара и
- готовина у трезорима банака у износу од 34.003.197 хиљада динара.

Депозити по основу вишкова ликвидних средстава представљају депозитне олакшице банкама, са преконоћном рочношћу и односе се на средства које банке депонују код Народне банке Србије у складу са Одлуком о условима и начину депоновања вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије²⁵. Народна банка Србије плаћа банкама камату на овако депонована средства, обрачунату у висини референтне каматне стопе умањене за одређен број процентних поена, сагласно Одлуци о каматним стопама које Народна банка Србије примењује у поступку спровођења монетарне политике. Ова Одлука је у 2016. години мењана у два наврата, тако да је сагласно изменама Одлуке, наведена камата у 2016. години била утврђена у висини референтне каматне стопе умањене за: 2 процентна поена - до 10. фебруара 2016. године; 1,75 процентних поена – од 11. фебруара до 6. јула 2016. године; 1,50 процентних поена – од 7 јула 2016. године.

Од укупног износа од 6.912.870 хиљада динара вишкови ликвидних средстава 31. децембра 2016. године износе 6.911.910 хиљада динара, док се преостали износ од 960 хиљада динара односи на камату по истом основу.

Остали депозити у иностраној валути

Остали депозити износе 316.659 хиљада динара и у највећем делу се односе на:

- депозит Централног регистра хартија од вредности у износу од 174.735 хиљада динара,
- обавезе по основу разграничене камате на орочене депозите у иностранству у укупном износу од 92.353 хиљада динара и
- остале обавезе у вези депозита у укупном износу износу од 49.571 хиљада динара.

Кредити по репо трансакцијама

У 2016. години Народна банка Србије донела је Одлуке о *две* емисије благајничких записа Народне банке Србије у циљу регулисања ликвидности банака, а у складу са утврђеним циљевима монетарне политике.

²⁵ "Службени гласник РС", бр. 48/2004, 60/2007, 35/2008 и 73/2008

Прва емисија. Одлуком о првој емисији благајничких записа Народне банке Србије у 2016. години од 8. јануара 2016. године прописано је издавање благајничких записа Народне банке Србије 12. јануара 2016. године укупне номиналне вредности 500.000.000.000 динара, са основним елементима:

- појединачна номинална вредност: 10.000 динара;
- датум доспећа: 366 дана од дана издавања, односно 12. јануара 2017. године.

Друга емисија. Одлуком о другој емисији благајничких записа Народне банке Србије у 2016. години од 27. децембра 2016. године прописано је издавање благајничких записа Народне банке Србије 29. децембра 2016. године укупне номиналне вредности 500.000.000.000 динара, са основним елементима:

- појединачна номинална вредност: 10.000 динара;
- датум доспећа: 365 дана од дана издавања, односно 29. децембра 2017. године.

Према подацима Народне банке Србије, Сектора за монетарне операције – Преглед аукцијске трговине хартијама од вредности којима Народна банка Србије обавља операције на отвореном тржишту, по данима за 2016. годину, у току 2016. године, период 6. јануар 2016. године – 28. децембар 2016. године, Народна банка Србије је обавила 52 аукције репо продаје, рачност репо трансакција је 7 дана. Аукције *друге емисије* благајничких записа у току 2016. године није било.

Аукције репо продаје хартија од вредности су се обављале благајничким записима Народне банке Србије. Стање хартија од вредности на дан последње аукције 28. децембра 2016. године - дисконтни износ/куповна цена износило је 33.800.000 хиљада динара, а номинални износ/реоткупна цена 33.818.934 хиљада динара. Просечна пондерисана каматна стопа на овим аукцијама у току 2016. године на годишњем нивоу износила је 2,82%. Камата за одговарајући месец и на датум реоткупа, односно последњег дана у месецу обрачуната **за период од 1. јануара 2016. године до 31. децембра 2016. године** износи 1.288.753 хиљада динара.

У финансијским извештајима Народне банке Србије је на дан 31. децембар 2016. године обавеза по репо пословима износила 33.810.819 хиљада динара, од чега обавеза по репо продатим хартијама од вредности износи 33.800.000 хиљада динара и разграничена камата на репо продате хартије од вредности 10.819 хиљада динара.

Примљени кредити у иностраној валути

У оквиру позиције која се односи на примљене кредите у иностраној валути евидентиран је кредит одобрен 1999. године од стране Export Import Bank of China у износу од USD 100 милиона. Споразумом о реструктурирању дуга између Народне банке Србије и Export Import Bank of China из фебруара 2009. године регулисане су обавезе Народне банке по наведеном кредиту из 1999. године, по коме су, почев од јула 2009. године сва права и обавезе пренета на China Export & Credit Insurance Corporation – SINOSURE, са непромењеним условима отплате. Кредит се у складу са уговором отплаћује два пута годишње и то: главни део дуга у износу од USD 4.719.901,55 и камата по променљивој каматној стопи.

У току 2016. године укупно је отплаћено USD 9.439.803,10 односно 1.057.415 хиљада динара на име главнице дуга и USD 981.968,94 на име камате која се односи на 2016. годину по уговореној каматној стопи. Укупно стање обавезе на дан 31. децембра 2016. године износи 5.027.786 хиљада динара и односи се на:

- главни део дуга у износу од USD 42.479.113,98 односно 4.975.804 хиљада динара и

- разграничену камату у износу од 51.982 хиљада динара.

Остале финансијске обавезе

Остале финансијске обавезе у износу од 590.441 хиљада динара у целости се односе на кредит по уговору Г.бр. 126 који се нетира са пласманом. Наиме, износ девизног потраживања од USD 5.040.675,00 који је на дан 31. децембра 2016. године исказан у финансијским извештајима по средњем курсу долара у износу од 590.441 хиљада динара представља потраживање Народне банке Србије од Српске банке а.д. Београд - за исплаћену динарску противвредност, али истовремено и обавезу Народне банке Србије према Српској банци а.д. Београд - по основу задржаног депозита.

9.2.3. Депозити и остале обавезе према држави и другим депонентима (рачуни део 40, део 420, део 421, део 490, део 50, део 520, део 521, део 590, део 193 и део 293 као одбитне ставке (ССКР – СС шифра 17 и све остале шифре, осим шифре 70 и делова шифара 71 и 74))

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Депозити и остале обавезе према држави и др. депонентима	256.890.975	291.482.873
Трансакциони депозити у динарима	133.711.004	160.032.661
Трансакциони депозити у иностраној валути	34.795.532	32.734.904
Остали депозити у динарима	1.167.032	1.085.178
Остали депозити у иностраној валути	87.217.407	97.630.130

Трансакциони депозити у динарима

Трансакциони депозити у динарима износе 133.711.004 хиљада динара и односе се на:

- 1) депозите Министарства финансија у износу од 132.772.369 хиљада динара и
- 2) остале трансакционе депозите државе у динарима које чине жиро рачуни банака у стечају и ликвидацији у износу од 938.635 хиљада динара.

Консолидовани рачун трезора

Трансакциони депозити Министарства финансија на рачуну 908-84001-78 у износу од 131.867.295 хиљада динара односе се на средства консолидованог рачуна трезора који се води код Народне банке Србије. За вођење рачуна КРТ²⁶-а за 2016. годину Народна банка Србије није имала обавезу да обрачунава ни плаћа камату на наведена средства.

Трансакциони депозити у иностраној валути

Трансакциони депозити у иностраној валути износе 34.795.532 хиљада динара и односе се на:

- 1) депозите на редовним девизним рачунима Министарства финансија - Управе за трезор у износу од 26.581.918 хиљада динара и
- 2) остале трансакционе депозите у укупном износу од 8.213.614 хиљада динара, од чега се највећи део у износу од 7.979.675 хиљада динара односи на рачуне државне управе, државних органа и институција у иностраној валути, који се воде код Народне банке Србије.

²⁶ консолидовани рачун трезора

Остали депозити у динарима

Остали депозити у динарима износе 1.167.032 хиљада динара, од чега се износ од 1.155.666 хиљада динара односи на готовину код Министарства финансија - Управе за трезор, а преостали део од 11.366 хиљада динара чине остали депозити државних органа и институција у динарима (депозити за исплату нерезидената).

Остали депозити у иностраној валути

Остали депозити у иностраној валути износе 87.217.407 хиљада динара и чине их:

- 1) *орочени депозити* Министарства финансија и орочени депозити Агенције за осигурање депозита у укупном износу од 43.469.739 хиљада динара, као и припадајућа разграничена камата на орочене депозите у валути USD Министарства финансија у износу од 6.532 хиљада динара;
- 2) *наменски депозити* Министарства финансија и Управе за трезор у износу од 23.501.745 хиљада динара, од чега се најзначајнији износ од 11.720.608 хиљада динара односи на Фонд за реституцију;
- 3) *остали наменски депозити* у укупном износу од 11.854.311 хиљада динара, од чега се на рачуне донација односи 5.638.618 хиљада динара и
- 4) *остали депозити* државе у укупном износу од 8.385.080 хиљада динара.

9.2.4. Обавезе према Међународном монетарном фонду (рачун 54 и 599)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Обавезе према Међународном монетарном фонду	112.038.645	82.642.213
Хартије од вредности и друге обавезе које се односе на регулисање статуса код Међународног монетарног фонда	95.746.944	71.919.460
Stand-by аранжман	-	1.799.795
Обавезе према ММФ-у по основу резервне транше	7.365.589	
Обавезе према ММФ-у у специјалним правима вучења	8.922.920	8.917.698
Пасивна временска разграничења - ММФ	3.192	5.260

Обавезе према Међународном монетарном фонду износе 112.038.645 хиљада динара.

На позицији хартије од вредности и друге обавезе које се односе на регулисање статуса код Међународног монетарног фонда у 2016. години је евидентирано повећања чланске квоте на терет динарске менице у износу од XDR 140.325.000 (део од 75% повећања чланске квоте) као и отплата две последње рате главнице дуга (VII транша) у укупном износу од XDR 11.675.000 по Stand-by аранжману закљученом 2009. године, чиме су извршене све обавезе по овом Stand-by аранжману.

Обавезе према Међународном монетарном фонду по основу резервне транше су настале услед повећања чланске квоте у износу од XDR 46.775.000 (део повећања квоте од 25% у специјалним правима вучења).

Преостали износ од 8.926.112 хиљада динара се односи на обавезе према Међународном монетарном фонду у специјалним правима вучења (средства алоцирана Народној банци Србије) у износу од XDR 56.664.797 као и евидентирани обрачунату а неплаћену камату по основу средстава алокације у износу од XDR 20.269.

Одбор извршних директора Међународног монетарног фонда је 23. фебруара 2015. године одобрио Stand-by аранжман из предострожности који истиче 22. фебруара 2018. године у износу од XDR 935.400.000 по коме у току 2016. године није било повлачења средстава.

Табела 7:

**Преглед последњих финансијских аранжмана
Р. Србије и Међународног монетарног фонда на дан 31.12.2016. године²⁷**

Инструмент	Датум аранжмана	Датум истека/прекида	Договорени износ	износ у XDR	
				Повучени износ	Преостали износ за отплату
Stand-by аранжман	23. фебруар 2015.	22. фебруар 2018.	935.400.000	-	-
Stand-by аранжман	29. септембар 2011.	28. март 2013.	935.400.000	-	-
Stand-by аранжман	16. јануар 2009.	15. април 2011.	2.619.120.000	1.367.743.000	-

9.2.5. Резервсања (рачуни 450, 451, 452, 453 и 454)

	у 000 динара	31.12.2016.	31.12.2015.
Резервсања		1.260.355	1.152.519
Резервсања за судске спорове		151.223	167.155
Резервсања за отпремнине		444.318	373.294
Резервсања за јубиларне награде		495.789	451.606
Резервсања за неискоришћени годишњи одмор		169.025	160.464

Резервсања су исказана у укупном износу од 1.260.355 хиљада динара и повећана су за 107.836 хиљада динара у односу на 31. децембар 2015. године (1.152.519 хиљада динара).

Резервсања за судске спорове извршена су у складу са Међународним рачуноводственим стандардом 37 – Резервсања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина на основу процене исхода судских спорова у поступку од стране стручних служби Народне банке Србије и на дан 31. децембар 2016. године износе 151.223 хиљада динара. Резервсања за судске спорове смањена су у односу на 2015. годину када су иста износила 167.155 хиљада динара, и то: извршено је укидање резервсања у корист прихода у износу од 14.012 хиљада динара, у току године су искоришћена резервсања у износу од 28.432 хиљада динара и формирана нова резервсања у износу од 26.512 хиљада динара.

Резервсања за отпремнине и јубиларне награде по Међународном рачуноводственом стандарду 19 – Примања запослених формирана су у складу са актуарским обрачуном извршеним од стране овлашћеног актуара, узимајући у обзир релевантне претпоставке: дисконтна стопа од 5,073%, годишњи раст зарада, стопа флукуације запослених, стопа инвалидности, таблице смртности. Резервсања за отпремнине и јубиларне награде исказана су у висини дисконоване садашње вредности очекиваних будућих обавеза и износе укупно 940.107 хиљада динара, од чега се на резервсања за отпремнине односи 444.318 хиљада динара, а 495.789 хиљада динара на резервсања за јубиларне награде запослених.

Повећање резервсања за отпремнине запосленима у односу на 2015. годину у укупном износу од 71.024 хиљада динара представља нето ефекат новоформираних резервсања у износу од 94.172 хиљада динара и исплаћених отпремнина у 2016. години у износу од 23.148 хиљада динара.

Повећање резервсања за јубиларне награде у односу на 2015. годину у укупном износу од 44.183 хиљада динара представља нето ефекат новоформираних резервсања

²⁷ Извор: Веб страница Међународног монетарног фонда

у износу од 101.608 хиљада динара и исплаћених јубиларних награда запосленима у износу од 57.425 хиљада динара.

Резервисања за неискоришћене годишње одморе на дан 31. децембар 2016. године износе 169.025 и повећана су за 8.561 хиљада динара у односу на 31. децембар 2015. када су иста износила 160.464 хиљада динара. Износ повећања резервисања од 8.561 хиљада динара представља нето ефекат нових резервисања на терет трошкова у износу од 10.548 хиљада динара и укидања резервисања у корист прихода у износу од 1.987 хиљада динара. Обрачун резервисања за неискоришћене годишње одморе извршен је на основу укупног броја неискоришћених дана годишњег одмора запослених у Заводу за израду новчаница и кованог новца Топчидер и седишту и филијалама Народне банке Србије и просечној заради у НБС која по дану износи РСД 5.916,57 за 2016. годину.

9.2.6. Текуће пореске обавезе (рачун 455)

Текуће пореске обавезе обрачунате су и исказане у износу од 408.113 хиљада динара и односе се на обавезе Народне банке Србије по основу пореза на добит по коначном обрачуну за 2016. годину.

Пореска основица за недобитне организације обвезнике пореза на добит правних лица представља разлику између прихода остварених на тржишту – приходи од продаје производа и услуга у износу од 6.196.245 хиљада динара и расхода насталих у вези са наведеним приходима, који су обрачунати сразмерно учешћу прихода остварених на тржишту у укупно оствареним приходима, у износу од 3.475.491 хиљада динара. На тако обрачунату пореску основицу од 2.720.754 хиљада динара примењена је стопа пореза на добит од 15%, у складу са Законом о порезу на добит правних лица²⁸ и поднет Порески биланс за недобитну организацију која примењује контни оквир за Народну банку Србије – Образац ПБНЗ.

9.2.7. Готов новац у оптицају (рачун 890)

	31.12.2016.	31.12.2015. у 000 динара
Готов новац у оптицају	159.227.574	139.818.039
Оптицајни готов новац у земљи	159.227.574	139.818.039

Стање готовог новца у оптицају исказаног у финансијским извештајима у износу од 159.227.574 хиљада динара представља разлику између износа израђеног готовог новца – 719.864.590 хиљада динара, умањеног за: 1) износ уништеног готовог новца – 288.577.225 хиљада динара; 2) готовог новца у трезорима Народне банке Србије – 236.900.929 хиљада динара; 3) готов новац послат за тестирање машина и 4) готов новац у трезорима банака и код Управе за трезор – 35.121.437 хиљада динара.

Приликом утврђивања стања готовог новца у оптицају коришћени су кумулирани подаци о израђеном готовом новцу (на основу протокола из Завода за израду новчаница и кованог новца - Топчидер у периоду од када је серија новчаница у оптицају до 31. децембра 2016. године), кумулирани подаци о уништеном новцу (на основу записника о уништају на специјалној машини за уништај и на аутоматским системима за обраду новца у периоду од кад је серија новчаница у оптицају до 31. децембра 2016. године), подаци о стању залиха готовог новца у трезорима Народне

²⁸ “Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02 - др. закон, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14 - др. закон, 142/14, 91/15 – аутентично тумачење, 112/15

банке Србије на основу извршеног пописа, као и кумулативни подаци о стању готовог новца у трезорима банака и код Министарства финансија-Управе за трезор.

У току 2016. године Народна банка Србије пустила је у оптицај новчанице измењених обележја апоена од 5.000 динара и ковани новац апоена 1, 2 и 5 динара и у складу са Одлуком о пуштању у оптицај новчанице од 5.000 динара²⁹ од 27. априла 2016. године и Одлуком о издавању и основним обележјима новчанице од 5.000 динара³⁰ и Одлуком о пуштању у оптицај кованог новца апоена од 1, 2 и 5 динара³¹ од 8. септембра 2016. године.

9.2.8. Остале обавезе (426, 427, 43, 44, 456, 457, 491, 492, 494, 495, 526, 527, 53, 591, 592, 594, 595)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Остале обавезе	2.666.493	1.833.740
Обавезе према добављачима у земљи	218.386	165.606
Обавезе према добављачима у иностранству	53.033	86.075
Обавезе по основу примљених аванса у динарима	695.780	83.817
Обавезе по основу примљ. аванса у иностранству	451.797	28.438
Обавезе по основу зарада	192.317	204.561
Девизне обавезе према банкама у земљи на име замене ефективног иностраног новца	81.161	360.927
Обавезе по основу оставина	52.672	42.322
Остала пасивна временска разграничења	24.000	18.251
Обавезе по основу пореза и доприноса	140.661	68.230
Остале обавезе из пословања	756.686	775.513

9.2.9. Капитал (804, 81 и 82 – потражни салдо, 83)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Капитал	390.658.181	341.111.864
Државни капитал	157.945.159	146.512.991
Резерве	183.522.896	160.268.039
Добитак	49.190.126	34.330.834

Државни капитал у износу од 157.945.159 хиљада динара се односи на основни капитал Народне банке Србије чији је минимални износ од 10.000.000 хиљада динара прописан Законом о Народној банци Србије.

Резерве исказане у износу од 183.522.896 хиљада динара се односе на посебне резерве Народне банке Србије у износу од 161.454.309 хиљада динара, ревалоризационе резерве у износу од 15.533.489 хиљада динара, резерве настале по основу финансијских средстава расположивих за продају у износу од 6.400.186 хиљада динара и актуарске добитке у износу од 134.912 хиљада динара.

У 2016. години Народна банка Србије је остварила **добит** у износу од 49.190.126 хиљада динара.

²⁹ Службени гласник бр. 44/2016

³⁰ Службени гласник бр. 44/2016

³¹ Службени гласник бр. 76/2016

Расподела добити из 2015. године: Одлуком о усвајању финансијских извештаја за 2015. годину од 30. маја 2016. године добит из редовног пословања из биланса успеха након опорезивања у износу од 34.325.952 хиљада динара, увећана за добит проистеклу из ревалоризационих резерви Народне банке Србије у износу од 4.882 хиљада динара – укупно 34.330.834 хиљада динара, распоређена је у складу са одредбама члана 77. став 5. Закона о Народној банци Србије. Део добити у висини од 33,3% односно 11.432.168 хиљада динара распоређен је у основни капитал, а део у висини од 66,7% или 22.898.666 хиљада динара у посебне резерве Народне банке Србије.

10. Позиције биланса успеха

10.1. Приходи и расходи од камата (рачуни групе 70 и 60)

Приходи од камата (рачуни групе 70)

	31.12.2016.	31.12.2015.
	у 000 динара	
Приходи од камата	9.706.927	12.338.198
Камате по основу ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха	8.730.568	10.867.858
Камате по основу депозита	598.896	307.613
Остале камате	377.463	1.162.727

Највећи део укупно исказаних прихода од камата чине приходи од камата по основу хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у износу од 8.730.568 хиљада динара. Приходи од камата по основу хартија од вредности кроз биланс успеха се односе на приходе од купонских иностраних хартија од вредности у износу од 8.584.738 хиљада динара и приходе од камата на дисконтне хартије од вредности у износу од 145.830 хиљада динара.

Приходи од камата по основу депозита у укупном износу од 598.896 хиљада динара се највећим делом односе на камату по основу орочених депозита у иностранству у износу од 598.742 хиљада динара.

Расходи камата (група 60)

	31.12.2016.	31.12.2015.
	у 000 динара	
Расходи камата	4.661.111	6.814.693
Камате по основу репо трансакција	1.288.753	1.008.377
Камате по основу издвојене динарске обавезне резерве	2.512.686	3.829.079
Камате по основу депозита вишкова ликвидних средстава	707.774	1.715.843
Камате по основу кредита Export Import Bank of China	113.056	103.055
Камате по основу обавеза према ММФ-у	10.299	89.636
Остале камате	28.543	68.703

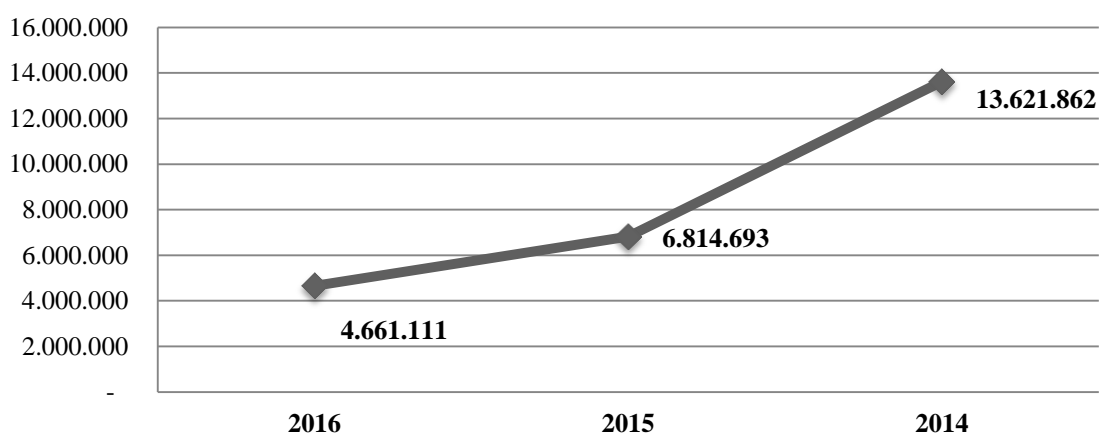
Расходи камата за 2016. годину износе 4.661.111 хиљада динара и мањи су за 32% у односу на расходе камата 2015. године. До смањења расхода камата дошло је услед мање депонованих вишкова ликвидних средстава код Народне банке Србије које су банке користиле као депозитну олакшицу, у знатно мањем износу него што је то био случај 2015. године, затим мање плаћених камата које Народна банка Србије плаћа банкама на обавезну динарску резерву банака и мање плаћених камата Међународном монетарном фонду.

На износ оствареног просечног дневног стања издвојене динарске обавезне резерве у обрачунском периоду који не прелази износ обрачунате динарске обавезне резерве, Банка је у 2016. години плаћала камату по каматној стопи у висини 1,75% на годишњем нивоу. Поменута каматна стопа је током 2015. године мењана два пута, и то у октобру са 2,50% на 2,00% и у новембру са 2,00% на 1,75% на годишњем нивоу.

Расходи камата по основу репо трансакција износе 1.288.753 хиљада динара и увећани су у односу на 2015. годину када су исте износиле 1.008.377 хиљада динара услед већег обима трговања хартијама од вредности и већег броја организованих аукција, иако је просечна пондерисана каматна стопа била нижа у односу на 2015. годину – износила је 2,82%.

Графикон 6:

Расходи камата 2014, 2015. и 2016. године

10.2. Приходи и расходи од накнада и провизија (рачуни групе 71 и 61)

Приходи од накнада и провизија (рачуни групе 71)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Приходи од накнада и провизија	4.302.793	4.029.867
Приходи од накнада и провизија у динарима	3.096.185	2.759.911
Приходи од накнада и провизија у иностраној валути	1.206.608	1.269.956

Приходи од накнада и провизија у динарима исказани су у финансијским извештајима у износу 3.096.185 хиљада динара, и односе се на:

- *накнаде за послове РТГС и клиринга* у износу од 1.091.183 хиљада динара;
- *накнаде за послове принудне наплате* у износу од 1.209.818 хиљада динара;
- *накнаде за послове надзора над обављањем делатности осигурања* у износу од 392.024 хиљада динара и
- *остале накнаде у динарима* у износу од 403.160 хиљада динара.

Расходи накнада и провизија (рачуни групе 61)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Расходи накнада и провизија	610.029	893.905
Расходи накнада и провизија у динарима	19.030	17.337
Расходи накнада и провизија у иностраној валути	590.999	876.568

Расходи накнада и провизија исказани су у финансијским извештајима у износу 610.029 хиљада динара, и односе се на:

- *накнаде и провизије у динарима* у износу од 19.030 хиљада динара, од којих се највећи део односи на провизије по основу продаје меничних бланкета у износу од 17.074 хиљада динара и
- *накнаде и провизије у иностраној валути* у износу од 590.999 хиљада динара, од којих се највећи део односи на накнаде и провизије плаћене Међународном монетарном фонду по Stand-by аранжману у укупном износу од 152.708 хиљада динара.

10.3. Остале позиције биланса успеха

10.3.1. Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању (620-720+671-771+674-774)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању	(4.202.245)	(8.260.771)
Нето губитак по основу продаје ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха	(1.457.192)	(1.344.910)
Нето губитак по основу промене фер вредности ХОВ по фер вредности кроз биланс успеха	(2.755.865)	(6.940.422)
Нето добитак по основу своп трансакција	10.812	24.561

Остварени нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању у 2016. години износи 4.202.245 хиљада динара, а исти је претходне године износио 8.260.771 хиљада динара. Губици по основу продаје хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха у 2016. години износили су 1.941.719 хиљада динара, а добици по истом основу 484.527 хиљада динара.

Расход од промене вредности хартија од вредности по фер вредности кроз биланс успеха износио је 2.971.307 хиљада динара, а приход по истом основу 215.442 хиљада динара. По основу своп трансакција у 2016. години остварен је нето добитак у износу од 10.812 хиљада динара.

10.3.2. Нето добитак по основу заштите од ризика (775-675+770-670)

	у 000 динара	
	31.12.2016.	31.12.2015.
Нето добитак по основу заштите од ризика	2.858	23.977
Нето добитак по основу заштите од ризика	2.858	23.977

Нето добитак по основу заштите од ризика исказан је у финансијским извештајима у износу од 2.858 хиљада динара, а представља разлику између прихода од промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности - укупно 2.905 хиљада динара и расхода по основу промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности од укупно 47 хиљада динара. Највећи део прихода од промене вредности пласмана, потраживања и хартија од вредности у износу од 2.375 хиљада динара односи се на промену вредности хартија од вредности, државних обвезница и државних записа, преузетих по основу делимичне деобе стечајне масе Београдске банке.

10.3.3. Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле (група рачуна 78-68)

Нето приходи од курсних разлика исказани су у износу од 35.465.803 хиљада динара. По основу курсних разлика, Народна банка Србије је претходне године остварила нето приход у износу 37.042.629 хиљада динара.

10.3.4. Остали пословни приходи (рачуни 724, 74, 752, 753, 76 (осим 760, 769), 772, 773)

	31.12.2016.	31.12.2015.
		у 000 динара
Остали пословни приходи	20.643.672	5.980.850
Приходи оперативног пословања - ЗИН	6.196.319	5.237.355
Приходи од продаје меничних бланкета	170.745	155.055
Приходи од закупа	14.395	14.800
Повећање вредности залиха	116.117	115.682
Дивиденде на акције БИС Басел	97.301	99.596
Накнадно укњижене некретнине	135	85.494
Приходи од укидања неискоришћених резервисања	14.012	25.854
Остало	14.034.648	247.014

Приходи из оперативног пословања Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер у укупном износу од 6.196.319 хиљада динара остварени су по основу прихода од продаје готових производа (израда новчаница, кованог новца, пригодног кованог новца, докумената и др.).

У структури осталих пословних прихода највеће учешће имају остали приходи од чега се 13.711.372 хиљада динара односи на приходе из деобне масе правних лица под ингеренцијом Агенције за осигурање депозита.

10.3.5. Нето (расход)/приход по основу обезвређења/умањења обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбиланских ставки (рачуни 650-750+651-751+660-760/750-650+751-651+760-660)

	31.12.2016.	31.12.2015.
		у 000 динара
Нето (расход)/приход по основу обезвређења/умањења обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбиланских ставки	(32.071)	1.658.100
Приходи од укидања индиректних отписа пласмана	252.551	1.725.795
Приходи од наплаћених отписаних потраживања	25	3.311
Расходи индиректних отписа пласмана билан. позиција	(284.647)	(70.867)
Расходи по основу отписа ненаплативих потраживања	-	(139)

Приходи од укидања индиректних отписа пласмана на дан 31. децембар 2016. године износе 252.551 хиљада динара и највећим делом се односе на:

- приходе од наплате индиректно отписаних потраживања по основу старе девизне штедње у износу од 70.159 хиљада динара;
- приходе од наплате пласмана Београдској банци из стечајне масе у укупном износу од 92.145 хиљада динара и
- остале приходе од укидања индиректних отписа потраживања у укупном износу од 90.247 хиљада динара.

Приходи од наплаћених отписаних потраживања у износу од 25 хиљада динара у целости се односе на наплату исправљених потраживања за куповину ЕСН од Лозничке банке а.д. Лозница – у стечају.

Расходи индиректних отписа пласмана билансних позиција на дан 31. децембар 2016. године износе 284.647 хиљада динара и највећим делом се односе на исправку вредности пласмана – финансијских средстава расположивих за продају – Recreatours а.д. Београд у износу од 229.498 хиљада динара и остале расходе индиректних отписа потраживања у укупном износу од 55.149 хиљада динара. Народна банка Србије је извршила исправку вредности учешћа у правном лицу Recreatours а.д. Београд у пуном износу у складу са МРС 36 – Умањење вредности имовине, с обзиром да привредно друштво годинама послује са губитком.

10.3.6. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи (рачуни групе 63, рачуни 655 и 755)

	31.12.2016.	31.12.2015.
		у 000 динара
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	4.492.047	4.352.663
Трошкови зарада	2.140.310	2.064.391
Трошкови накнада зарада	445.709	430.706
Трошкови пореза на зараде и накнаде зарада	325.640	312.248
Трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада	1.369.587	1.317.489
Трошкови накнада за привремене и повремене послове	24.204	14.609
Остали лични расходи	106.161	105.825
Расходи резервисања за пензије и других резервисања за запослене	82.423	107.395
Приходи од укидања резервисања за пензије и других резервисања за запослене	(1.987)	-

Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи у 2016. години износили су 4.492.047 хиљада динара, од чега се на трошкове зарада и накнада зарада запосленима односи 2.140.310 хиљада динара и 445.709 хиљада динара.

Трошкови зарада односе се на:

- редован рад у износу од 1.648.445 хиљада динара
- исхрана запослених у износу од 212.504 хиљада динара
- регрес у износу од 205.637 хиљада динара
- прековремени рад у износу од 19.002 хиљада динара и
- др. у укупном износу од 54.722 хиљада динара.

Трошкови накнада зарада који се односе на 2016. годину износили су 445.709 хиљада динара и чине их следеће накнаде:

- годишњи одмори у износу од 268.977 хиљада динара
- боловање до 30 дана у износу од 87.895 хиљада динара
- државни и верски празници у износу од 78.945 хиљада динара
- плаћено одсуство у износу од 9.837 хиљада динара
- др. накнаде зарада у укупном износу од 55 хиљада динара.

На зараде и накнаде зарада обрачунавају су порези и доприноси на основице и по пореским стопама утврђеним у складу са Законом о порезу на доходак грађана³² и Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање³³, који су на зараде и накнаде зарада за 2016. годину обрачунати и плаћени у укупном износу од 1.369.587 – за доприносе социјалног осигурања и 325.640 хиљада динара за порезе на зараде и накнаде зарада.

Одлуком о привременом утврђивању вредности основне зараде за најједноставнији посао на месечном нивоу од 24. новембра 2014. године прописано је умањење вредности основне зараде за најједноставнији посао за 10%, а разлика између укупног износа зарада обрачунатих применом основице која није умањена и основице која је умањена уплаћује се на рачун Републике Србије прописан за уплату јавних прихода.

Запосленима који су се определили за чланство у неком од добровољних пензијских фондова у складу са Правилником о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије, банка уплаћује износ средстава прописан Правилником, који улази у обрачун бруто зараде запослених, изнад неопорезивог износа прописаног Законом о порезу на доходак грађана.

Табела 8:

Подаци о броју запослених у Народној банци Србије

	Број запослених на дан 01.01.2015.	Број запослених на дан 31.12.2015.	Број запослених на дан 01.01.2016.	Број запослених на дан 31.12.2016.
Народна банка Србије	2.338	2.374	2.374	2.359

Трошкови осталих личних расхода у 2016. години износили су 106.161 хиљада динара, а чине их:

- *јубиларне награде* исплаћене запосленима који су у календарској години остварили 10, 20, 30 или 40 година ефикасног стажа у радном односу у непрекидном трајању, у укупном износу од 51.681 хиљада динара,
- *отпремнине* при одласку у пензију у укупном износу од 20.297 хиљада динара, које је Народна банка Србије исплатила запосленима због одласка у пензију у висини три зараде које је запослени остварио за месец који претходи месецу у коме му престаје радни однос у складу са Правилником о накнадама трошкова и другим примањима запослених у Народној банци Србије,

³² Службени гласник РС, бр. 24/2001, 80/2002, 80/2002 - др. закон, 135/2004, 62/2006, 65/2006 - испр., 31/2009, 44/2009, 18/2010, 50/2011, 91/2011 - одлука УС, 7/2012 - усклађени дин. изн., 93/2012, 114/2012 - одлука УС, 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 48/2013 - испр., 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн. и 7/2017 - усклађени дин. изн.

³³ Службени гласник РС, бр. 84/2004, 61/2005, 62/2006, 5/2009, 52/2011, 101/2011, 7/2012 - усклађени дин. изн., 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013, 108/2013, 6/2014 - усклађени дин. изн., 57/2014, 68/2014 - др. закон, 5/2015 - усклађени дин. изн., 112/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн. и 7/2017 - усклађени дин. изн.

- *накнаде председнику и члановима Савета Народне банке Србије у укупном износу од 9.231 хиљада динара, обрачунате у складу са Статутом Народне банке Србије и*
- *др. накнаде у укупном износу од 24.952 хиљада динара.*

Табела 9:

Зараде исплаћене руководству Народне банке Србије

у 000 динара

Опис функције	Број лица	Обрачуната бруто зарада	Исплаћена нето зарада
Гувернер	1	7.889	6.711
Директор Управе за надзор	1	6.560	5.391
Вицегувернери	3	20.686	17.062
Председник и чланови Савета гувернера	1+4	15.738	10.363
Генерални секретар	1	3.551	2.596
Генерални директори и директори ОЈ у седишту, директори филијала и генерални директор ЗИН	28	110.401	80.612
Заменици и помоћници генералних директора и директора ОЈ	28	80.231	57.535
Директори одељења	77	191.981	136.470
Укупно	133	437.037	316.740

10.3.7. Трошкови амортизације (рачун 642)

	31.12.2016.	31.12.2015.
	у 000 динара	
Трошкови амортизације	1.632.334	1.652.379
Нематеријалних улагања	58.053	60.424
Грађевинских објеката	1.101.502	1.100.982
Опreme	471.642	489.951
Осталих основних средстава	1.137	1.022

10.3.8. Остали расходи (64 (осим 642), 624, 652, 653, 66 (осим 660 и 669), 672, 673)

	31.12.2016.	31.12.2015.
	у 000 динара	
Остали расходи	4.898.997	4.491.936
<i>Расходи по основу негативне камате</i>	402.095	92.939
<i>Трошкови материјала</i>	2.691.471	2.101.237
<i>Трошкови производних услуга:</i>	487.407	549.981
- Транспортне услуге	5.216	9.218
- ПТТ	45.611	43.599
- Аутоматски пренос података	130.396	122.816
- Одржавање	209.140	198.261
- Трошкови закупа	7.194	7.410
- Реклама и пропаганда	1.118	565
- Службени листови и часописи	6.165	5.417
- Трошкови дорада – ЗИН	59.544	104.633
- Остале услуге	23.023	58.062

<i>Нематеријални трошкови:</i>	567.211	523.115
- Трошкови службеног пута	26.460	43.782
- Трошкови превоза запослених	85.109	89.198
- Трошкови накнада добровољним пензијским фондовима	101.527	102.054
- Стручно образовање запослених	10.355	17.081
- Интелектуалне услуге	192.701	120.079
- Услуге чувања имовине и обезбеђења новца	28.022	24.686
- Комуналне услуге	15.223	14.879
- Трошкови репрезентације	8.047	32.485
- Трошкови премија осигурања	48.506	27.070
- Остали нематеријални трошкови	51.261	51.801
<i>Трошкови пореза:</i>	171.122	187.554
- Порез на имовину	66.869	72.320
- Трошкови ПДВ-а	86.905	97.519
- Остали трошкови пореза	17.348	17.715
<i>Трошкови доприноса</i>	5.652	5.500
<i>Остали трошкови</i>	430.140	415.363
<i>Губици од продаје, расходања и отписа основних средстава и нематеријалних улагања</i>	101	113
<i>Расходи по основу преноса инвестиционих некретнина и основних средстава</i>	12.077	517.578
<i>Расходи по основу ревалоризације непокретности и осталих основних средстава</i>	-	740
<i>Смањење вредности залиха</i>	650	32.636
<i>Трошкови резервисања за судске спорове</i>	26.512	29.898
<i>Остали расходи</i>	104.559	35.282

11. Финансијски резултат

У финансијским извештајима за 2016. годину Народна банка Србије је исказала резултат периода - добитак из редовног пословања након опорезивања у износу од 49.185.106 хиљада динара, а претходне године 34.325.952 хиљада динара.

На предлог гувернера, Савет гувернера Народне банке Србије је усвојио финансијске извештаје Народне банке Србије за 2016. годину Одлуком од 9. марта 2017. године, са исказаним добитком у висини од 49.185.106 хиљада динара.

Добит из редовног пословања из биланса успеха након опорезивања у износу од 49.185.106 хиљада динара, увећана за добит проистеклу из ревалоризационих резерви Народне банке Србије у износу од 5.020 хиљада динара – укупно 49.190.126 хиљада динара, распоређена је у складу са одредбама члана 77. став 5. и 6. Закона о Народној банци Србије и то:

- 1) **добит проистекла из курсних разлика**, ефеката валутне клаузуле и ревалоризационих резерви у износу од 35.470.823 хиљада динара је распоређена на следећи начин:

33,3% односно 11.811.784 хиљада динара у повећање основног капитала, а 66,7% односно 23.659.039 хиљада динара у повећање посебних резерви, а

2) **добит која није проистекла из курсних разлика**, ефеката валутне клаузуле и ревалоризационих резерви у износу од 13.719.303 хиљада динара је распоређена на следећи начин:

10% односно 1.371.930 хиљада динара у повећање основног капитала, а 20% односно 2.743.861 хиљада динара у повећање посебних резерви и 70% односно 9.603.512 хиљада динара извршен пренос буџету.

12. Јавне набавке

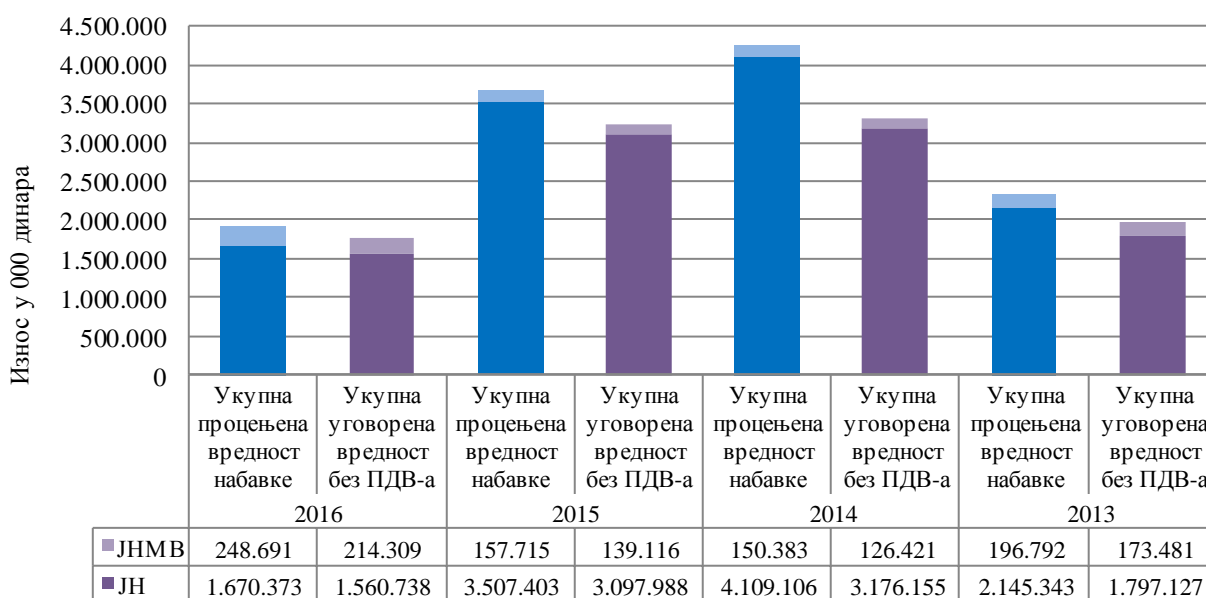
Јавне набавке у 2016. години вршене су у складу са Планом набавки Народне банке Србије за 2016. годину. За обављање послова јавних набавки 33 запослена из Центра за набавке и других организационих јединица Народне банке Србије поседују сертификат службеника за јавне набавке.

Укупна уговорена вредност реализованих јавних набавки без ПДВ-а спроведених у 2016. години кроз 361 поступак износи 1.775.047 хиљада динара, од чега се на јавне набавке велике вредности односи 1.560.738 хиљада динара и спроведене су кроз 156 поступака док се преостали износ од 214.309 хиљада динара односи на јавне набавке мале вредности спроведене кроз 205 поступака.

У складу са одредбама Закона о јавним набавкама³⁴, Народна банка Србије доставила је Управи за јавне набавке тромесечне извештаје о закљученим уговорима о јавним набавкама и поступцима јавних набавки у 2016. години.

Графикон 7:

Однос између процењене и уговорене вредности јавних набавки и јавних набавки мале вредности

Поверљиве јавне набавке - набавке на које се закон не примењује из плана набавки Народне банке Србије за 2016. годину које су дефинисане чланом 7. став 1. тачка 7. Закона о јавним набавкама и Правилником о поступку набавки у Народној банци

³⁴ „Службени гласник РС“, бр. 124/12, 14/15 и 68/15

Србије на које се не примењује закон којим се уређују јавне набавке од 26. маја 2016. године имају процењену вредност набавке (укупно за све године код вишегодишњих уговора) у износу од 1.117.936 хиљада динара. Односе се на чипове за израду картица здравственог осигурања у износу од 495.000 хиљада динара, чипове за пасоше Републике Србије у износу од 153.073 хиљада динара, кинеграм за идентификациона документа Републике Србије у износу од 147.404 хиљада динара и др.

13. Потенцијалне обавезе/судски спорови

Народна банка Србије закључно са 31. децембром 2016. године води 279 судских спорова, од чега 141 парничних спороваа и 138 радних спорова. За све спорове у којима је Народна банка Србије тужена страна извршена је процена исхода и процена вредности у случају негативно процењеног исхода спора од стране стручних служби/правног сектора Народне банке Србије.

Укупне процењене вредности судских спорова са потенцијалним негативним исходом на основу којих је формиран износ резервисања износе:

- за спорове из функције – 64.032 хиљада динара, и
- за радне спорове – 87.191 хиљада динара.

За годину која се завршава на дан 31. децембар 2016. године резервисања за судске спорове износе 151.223 хиљада динара у висини процењене вредности будућих обавеза које могу проистећи по основу судских спорова, што је мање у односу на претходну годину када су иста износила 167.155 хиљада динара. (*веза Напомена 9.2.5. Резервисања*).

14. Препоруке из претходне године

1. Резиме датих препорука у ревизији финансијских извештаја

Препоручује се Народној банци Србије:

- 1) да предузме активности у циљу спровођења пописа залиха готових производа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем залиха, лоцираних код комисионара Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

2. Резиме датих препорука у ревизији правилности пословања

Препоручује се Народној банци Србије:

- 2) да у складу са одредбама уговора о кредитима/зајмовима од корисника кредита захтева уговорене инструменте обезбеђења.

**ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ
НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ ЗА 2016. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

1. Биланс стања на дан 31. децембар 2016. године.....	59
2. Биланс успеха за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године.....	60
3. Извештај о осталом резултату за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године.....	61
4. Извештај о променама на капиталу за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године.....	62
5. Извештај о токовима готовине у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2016. године.....	63

1. БИЛАНС СТАЊА
на дан 31. децембра 2016. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Износ текуће године	Износ претходне године	
		Крајње стање	Почетно стање
АКТИВА			
Готовина и текући рачуни код банака	202.213.819	127.120.152	48.277.580
Злато и остали племенити метали	82.555.050	69.629.745	68.082.719
Депозити	206.672.592	225.987.945	279.975.777
Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	775.159.641	841.623.792	798.670.029
Финансијска средства расположива за продају	10.735.222	10.337.918	9.717.496
Финансијска средства која се држе до доспећа	2.877.822	-	-
Кредити и пласмани	1.261.628	1.267.937	1.223.715
Чланска квота у ММФ-у и средства у специјалним правима вучења	112.236.035	73.934.754	73.770.910
Нематеријална улагања	77.144	132.720	142.049
Некретнине, постројења и опрема	21.413.972	22.267.836	22.652.403
Инвестиционе некретнине	467.609	467.609	899.730
Остала средства	3.971.720	3.879.348	4.068.744
УКУПНО АКТИВА	1.419.642.254	1.376.649.756	1.307.481.152
ПАСИВА			
Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању	5.433	25.526	-
Депозити и остале обавезе према банкама и другим финансијским организацијама	496.486.485	518.301.660	472.972.921
Депозити и остале обавезе према држави и другим депонентима	256.890.975	291.482.873	300.976.958
Обавезе према ММФ-у	112.038.645	82.642.213	93.987.065
Резервисања	1.260.355	1.152.519	1.071.023
Текуће пореске обавезе	408.113	281.322	180.649
Готов новац у оптицају	159.227.574	139.818.039	130.468.547
Остале обавезе	2.666.493	1.833.740	1.011.365
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	1.028.984.073	1.035.537.892	1.000.668.528
Државни капитал	157.945.159	146.512.991	119.049.539
Резерве	183.522.896	160.268.039	105.290.256
Добитак	49.190.126	34.330.834	82.472.829
Губитак	-	-	-
УКУПАН КАПИТАЛ	390.658.181	341.111.864	306.812.624
УКУПНО ПАСИВА	1.419.642.254	1.376.649.756	1.307.481.152

2. БИЛАНС УСПЕХА
за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Износ текуће године	Износ претходне године
ПРИХОДИ И РАСХОДИ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА		
Приходи од камата	9.706.927	12.338.198
Расходи камата	(4.661.111)	(6.814.693)
Нето приход по основу камата	5.045.816	5.523.505
Приходи од накнада и провизија	4.302.793	4.029.867
Расходи накнада и провизија	(610.029)	(893.905)
Нето приход по основу накнада и провизија	3.692.764	3.135.962
Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању	(4.202.245)	(8.260.771)
Нето добитак по основу заштите од ризика	2.858	23.977
Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	35.465.803	37.042.629
Остали пословни приходи	20.643.672	5.980.850
Нето (расход)/приход по основу обезвређења/умањења обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	(32.071)	1.658.100
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД	60.616.597	45.104.252
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ РАСХОД	-	-
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	(4.492.047)	(4.352.663)
Трошкови амортизације	(1.632.334)	(1.652.379)
Остали расходи	(4.898.997)	(4.491.936)
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	49.593.219	34.607.274
ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	-	-
Порез на добитак	(408.113)	(281.322)
ДОБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА	49.185.106	34.325.952
ГУБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА	-	-
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ДОБИТАК	49.185.106	34.325.952
РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ГУБИТАК	-	-

3. ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ
за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године

Позиција	- у хиљадама динара -	
	Текућа година	Претходна година
ДОБИТАК ПЕРИОДА	49.185.106	34.325.952
ГУБИТАК ПЕРИОДА	-	-
Остали резултат периода		
<i>Компоненте осталог резултата које не могу бити рекласификоване у добитак или губитак</i>		
Повећање ревалоризационих резерви по основу нематеријалних улагања и основних средстава	-	6.535
Смањење ревалоризационих резерви по основу нематеријалних улагања и основних средстава	(5.020)	(4.882)
Актуарски добици	-	6.789
Актуарски губици	(43.334)	-
<i>Компоненте осталог резултата које могу бити рекласификоване у добитак или губитак</i>		
Позитивни ефекти промене вредности по основу финансијских средстава расположивих за продају	404.545	-
Нереализовани губици по основу хартија од вредности расположивих за продају	-	(40.035)
Укупан позитиван остали резултат периода	356.191	-
Укупан негативан остали резултат периода		(31.593)
УКУПАН ПОЗИТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА	49.541.297	34.294.359
УКУПАН НЕГАТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА	-	-

4. ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ
за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године

- у хиљадама динара -

Опис	Основни капитал	Посебне резерве	Резерве	Добитак	Укупно
Почетно стање на дан 1. јануар претходне године	119.049.539	83.546.266	21.743.990	82.472.829	306.812.624
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара 2015. године	119.049.539	83.546.266	21.743.990	82.472.829	306.812.624
Укупна повећања текуће године	27.463.452	55.009.377	-	34.330.834	116.803.663
Укупна смањења текуће године	-	-	(31.594)	(82.472.829)	(82.504.423)
Стање на дан 31. децембра претходне године	146.512.991	138.555.643	21.712.396	34.330.834	341.111.864
Почетно стање на дан 1. јануар текуће године	146.512.991	138.555.643	21.712.396	34.330.834	341.111.864
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара 2016. године	146.512.991	138.555.643	21.712.396	34.330.834	341.111.864
Укупна повећања текуће године	11.432.168	22.898.666	356.191	49.190.126	83.877.151
Укупна смањења текуће године	-	-	-	(34.330.834)	(34.330.834)
Стање на дан 31. децембра текуће године	157.945.159	161.454.309	22.068.587	49.190.126	390.658.181

5. ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ
за период од 1. јануара до 31. децембра 2016. године

- у хиљадама динара -

Позиција	Износ	
	31.12.2016.	31.12.2015.
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Приливи готовине из пословних активности	37.482.653	27.303.231
Приливи од камата	11.882.822	12.512.702
Приливи од накнада	3.225.067	3.028.423
Приливи по основу осталих пословних активности	22.277.463	11.662.782
Приливи од дивиденди и учешћа у добитку	97.301	99.324
Одливи готовине из пословних активности	(24.949.796)	(25.363.563)
Одливи по основу камата	(5.408.564)	(8.186.870)
Одливи по основу накнада	(603.943)	(900.116)
Одливи по основу трошкова пословања	(18.937.289)	(16.276.577)
Нето прилив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима	12.532.857	1.939.668
Нето одлив готовине из пословних активности пре повећања или смањења у пласманима и депозитима	-	-
Смањење пласмана и повећање депозита и осталих обавеза	66.218.348	56.936.579
Смањење кредита и потраживања од банака, других финансијских организација, државе и других депонената	-	50.170.151
Смањење финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха финансијских средстава намењених трговању и осталих хартија од вредности које нису намењене инвестирању	66.218.348	-
Повећање депозита и осталих обавеза према банкама, другим финансијским организацијама, држави и другим депонентима	-	6.766.428
Повећање пласмана и смањење узетих депозита и осталих обавеза	(33.316.668)	(43.410.070)
Повећање кредита и потраживања од банака, других финансијских организација, државе и других депонената	(4.059.933)	-
Повећање финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха, финансијских средстава намењених трговању и осталих хартија од вредности које нису намењена инвестирању	-	(43.410.070)
Смањење депозита и осталих обавеза према банкама, другим финансијским организацијама, држави и другим депонентима	(29.256.735)	-
Нето прилив готовине из пословних активности пре пореза на добит	45.434.537	15.466.177
Нето одлив готовине из пословних активности пре пореза на добит	-	-
Плаћени порез на добит	(348.354)	(180.649)
Пренос у Буџет Републике Србије		
Нето прилив готовине из пословних активности	45.086.183	15.285.528

Нето одлив готовине из пословних активности	-	-
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Приливи готовине из активности инвестирања	1.118	-
Приливи од продаје нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме	1.118	-
Одливи готовине из активности инвестирања	(575.150)	(813.088)
Одливи за куповину нематеријалних улагања, некретнина, постројења и опреме	(575.150)	(813.088)
Нето одлив готовине из активности инвестирања	(574.032)	(813.088)
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи готовине из активности финансирања	2.400.151	22.772.882
Приливи готовине по основу узетих кредита	2.400.151	22.772.882
Одливи готовине из активности финансирања	-	-
Одливи готовине по основу узетих кредита	-	-
Нето прилив готовине из активности финансирања	2.400.151	22.772.882
Нето одлив готовине из активности финансирања	-	-
СВЕГА ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ	106.102.270	107.012.692
СВЕГА ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ	(59.189.968)	(69.767.370)
НЕТО ПОВЕЋАЊЕ ГОТОВИНЕ	46.912.302	37.245.322
НЕТО СМАЊЕЊЕ ГОТОВИНЕ	-	-
ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТКУ ГОДИНЕ	128.938.720	54.650.769
ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	35.465.803	37.042.629
НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	-	-
ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈУ ПЕРИОДА	211.316.825	128.938.720